

MELLÉKLET

A következő oldalakon az alapítványunk által *“Emlékeim, tapasztalataim a vándortáborozásról”* címmel meghirdetett pályázatra beérkezett pályamunkákat adjuk közre. Meggyőződésünk, hogy ezek az írások fontos kordokumentumok, és méltán tartanak igényt olvasóink figyelmére. Legyen a nyilvánosság szerény kárpótlás amiatt, hogy a szerzők értékes munkáját – szerény anyagi lehetőségeink miatt – csak emléklappal tudtuk megköszönni. Őszinte örömkre szolgál viszont hogy **Szarvas László Galga menti kincskeresők és Rényi Péter Vándortábor másképp – Gyele Gyalog Soltvadkertre** című pályázata a világhálón is megjelent, és a rangos www.tani-tani.info honlapon olvasható. Az alábbiakban először a bíráló bizottság értékelését, majd a pályázatok eredeti szövegét közöljük. A terjedelmi korlátok miatt a képanyagból válogatni kényszerültünk, ezért a szerzők és az olvasók elnézését kérjük.

Az Emlékeim, tapasztalataim a vándortáborozásról témájú pályázat értékelése

Alapítványunk – az úttörő vándortáborozás 40. évfordulójához kapcsolódóan – Marton Jenő emlékére a fenti témájú pályázatot hirdette meg az év elején. A felhívásra 9 pályamű érkezett, amelyeket bírálóbizottság (dr. Nagy Józsefné, dr. Pap István és dr. Tóth József) értékelt. Az eredményhirdetés 2014. május 17-én szalkszentmártoni rendezvényünk keretében volt. A bírálóbizottság javaslatára a Kuratórium minden pályázatot oklevéllel jutalmazott. A pályázatok értékelését az alábbiakban tesszük közzé:

1. **Dósa István** kiskunhalasi csapatvezető pályázatában beszámol vándortáborairól, összefoglalja a vándortáborozásban rejlő pedagógiai értékeket, nevelési lehetőségeket. Érdekesen írja le, hogy hogyan edzettek ősszel és tavasszal 15 km-es helyi túrákkal a nyári igazi megpróbáltatásokra.

2. **Marincsák Ferencné** fiatalsága „egyik legszebb szakaszát, feledhetetlen élményeit” írja le, amelyeket mezőtúri testnevelő tanárként az általa vezetett vándortáborokban (1973 Bakony, 1974 Zemplén, 1975 Vöröskő, 1976 Mecsek) élt meg. Még további hét vándortáborról számol be, amelyeket kecskeméti tanítványai részvételével járt végig. Leírja, hogy a tanyatületekben mindkét helyen voltak bátor támogató és aggályos, kibúvókat kereső kollégái egyaránt. Hangsúlyozza az előkészítés fontosságát, és érdekes akkori dokumentumokat is mellékel a pályázatához.

3. **Molnár Antal**, a valkói 4035. sz. Erkel Ferenc Úttörőcsapat egykori vezetője Emlékeim címmel az általa 1958-63 között vezetett csapattáborokról és a gödöllői járási váltótáborról ír. Írása ugyan nem tartozik szorosan a váltótáborozáshoz, de azért nagyon értékes, mert nemcsak a saját emlékeit, hanem a vele akkor táborozók írásos visszaemlékezéseit (a jó sztorik ezekben is szerepelnek), sőt, a táborokat ellenőrző felettesek tábornaplói bejegyzéseit is tartalmazza. Akkor készült fotók (amelyek talán legérdekesebbje az erdősz egylovas kocsija, amellyel a szállításokat végez-

ték) teszik szemléletessé a beszámolót. Mindez azért volt lehetséges, mert a tábori naplók ma is megvannak.

4. **Pesti Zsóka, Morvai Zsóka és Morvai Petra**, a budapesti Tátra Térei Általános Iskola által szervezett vándortáborokról küldtek nagyon élvezetes élménybeszámolót, és elemezték, hogy mit jelent: „Vándortáborosnak lenni igenis életforma.” A vándortáboros egy szövetség tagja, másféle gyerek lesz, mint társai, testileg-lelkileg erősebb lesz, mint aki azelőtt volt, állítják. Szép, ahogyan leírják, hogy segítségükkel a félárván maradt Csaba lányok „visszajáró táborozók” lettek, az iskolában problémás gyerekek a jó arcukat, a rejtett tehetségeiket megmutatták stb. A vándortábori tevékenységi formák érdekes leírása után összefoglalták, hogy „mi volt olyan felejthetetlenül jó a vándortáborokban.”

5. **Probojáczné Turi Éva** Kecskemétről egyetlen vándortáborozásáról ír alapos beszámolót, amely részletesen tartalmazza az előkészületeket, szól a vezetők felelősségéről, és arról a sok-sok élményről, amelyben a gyerekek és a felnőttek egyaránt részesültek a táborozás során.

6. **Rényi Péter**, a zuglói Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola nagyon egyedi és sajátos vándortáborozásáról ír. Az 1993-ban indult program neve Gyele Gyalog Soltvadkertre. A gyalogtúra Budapest határától Soltvadkertig 130 km, 7 napig tart, és a soltvadkert Petőfi (Büdös-)tóhoz a zuglói kerületi váltótáborban kezdődő egy hetes táborozásra érkezik. A nem gyaloglókat busz viszi a táborhelyre. Az útvonalat változtatják, három főirány alakult eddig ki. Indulójuk a Gyalogdal. A pályázat részletesen leírja az előkészítést: a szálláshelyek kiválasztását, az étkezési megoldásokat, a csomagok szállítását. Ezek után ismerteti a túra hármas szabályát (3. Minden kerítés véget ér, ezért ne ingereld a kutyákat!), és a túra lefolyását sztorikkal, fotókkal színesítve.

7. **Sallai Józsefné** Hejőbábról érzelmekben nagyon gazdag, felejthetetlen sztorikkal színesített (a konyhai kondér vizében éjjel „fürdő” mokus, ágyastól ellopott, alvó gyerek) pályázatot küldött. Kitűnő memóriára vallóan emlékezik a

telkibányai felkészítőre, a felkészítést vezető Kakas Tibor egykori cserkészvezető, akkori természetjáró szakemberre, vándortáborai történeteire, amit súlyos betegsége táborozás közben szakított meg. A bírálókat nagyon megérintette az, ahogyan a pedagógus hivatástudat és elkötelezettség segített a pályázat írójának a „gyilkos kóron” is felül kerekedni. Nagyon értékes, tényszerű beszámoló.

8. **Szarvas László**, a Galga menti kincskeresők A Galga Expedíció 40 évének története című terjedelmesebb tanulmányából válogatott hat oldalnyi szöveget, amihez további képekből álló hat oldalnyi mellékletet csatolt. Az írás mind helytörténeti, mind néprajzi szempontból szakmailag kifogástalan, nagyon színvonalas, kiadásra érett, kiváló munka. A beküldött részekben az 1974-es indulásról, a „galgás” táborok résztvevőivé válás kritériumairól, az otthon és a táborokban végzett munkákról, a szervezeti keretekről, neves és érdekes eseményeiről, a galgás családról olvashatunk pontos leírásokat és igényes értékeléseket. Bevezetésül a Galga Expedíció lényegét és a Galga Díj adományozásának a szabályzatát ismerteti a szerző. Az anyag mind tartalmában, mind formájában műszaki szerkesztés után kiadásra alkalmas. A Galga Expedíció tevékenysége feltétlenül érdemes arra, hogy ne merülhessen a feledés homályába.

9. A Szalkszentmártonban ma is úttörő csapatvezető **Kerner Erzsébet** a pályázaton kívül Táborozásaim címmel egy Excel táblázatot küldött kuratóriumunknak, amely annak a 85 tábornak a felsorolása, amelyekben úttörőként, ifi-, raj- és csapatvezetőként mint vezetőképző tábori résztvevő, 21 vándortábor vezetőjeként, 22 önálló csapattábor szervezője és vezetőjeként stb. vett eddig részt. Becslésünk szerint ezzel a teljesítménnyel Kerner Erzsébet akár országos csúcstartó is lehet.

A pályázatokat többször is elolvasva Szabó Lőrinc Játszani című verse jutott eszembe, amit azonnal át is fogalmaztam:

„Mi volt Öreg a legjobb? – Játszani.

S aztán? Hagyd a gyerekkort! –

Játszani.”/Táborozni.

Dr. Pap István

Emlékeim, tapasztalataim a vándortáborozásról

Amikor 1954-ben tanítani kezdtem, egy jó barátom leltem Weibí József személyében, aki levelektől, és cserkészből lett úttörővezető.

1955 nyarán magával vitt Mánfára táborozni, amit még két alkalom követett. Ez idő alatt tanultam meg a táborozáshoz szükséges fortélyokat. A honvédségnél felderítő voltam, ahol elsajátítottam a térképészetet és a tájékozódást is. Ez további előnyt jelentett számomra.

1959 nyaratól önállóan vezettem táborokat, éltem-haltam érte; ha egy nyáron nem voltam legalább három táborban, nem éreztem jól magam. 51 év alatt több mint 100 táborban voltam, amit jórészt magam vezettem: állótábor, vezetőképző, edző-, külföldi csere-, és vándortáborok.

Hét menetvonalat jártam be: 1973-tól Bakony, '74: Partizánok Útja, '75: Vöröskőtúra, '76: Zemplén, '77: Mecsek, '78. Börzsöny, majd 1988-89-ben létrehoztam a 200 km-es Petőfi Sándor Kerékpáros Vándortúrát. Nagyon sajnálom, hogy ez nem lett hosszú életű a rendszerváltás miatt.

A vándortáborok megalakulását sokan üdvözlötték. Úgy gondolom, hogy az állótáborokban nem volt mindenhol túrázási lehetőség, ami a mozgalom sava-borsa lenne. Sajnos a táborvezetők egy része is elkényelmesedett ezen a téren.

Nagyszerűek voltak a menetvonalak felkészítői. Szloboda Árpád vezetésével helyben kaptunk eligazítást a tudnivalókról és a lehetőségekről. Bejártuk a menetvonal fontosabb részét, ez nagyban megkönnyítette munkánkat.

A táborozás akkor sikerült igazán jól, ha nem az elutazással kezdődött. A résztvevőknek egész évben felkészülést, programot adott: elméletben túra és természeti ismereteket tanultak, gyakorlatban helyi túrákon vettek részt. Úgy készítettem fel a táborozókat, hogy Kiskunhalas és Kunfehértó között kéktúrát jelöltünk ki 15 km hosszan, amit ősszel és tavasszal kétszer-kétszer bejártunk teljes felszereléssel. Mindezt a főzés, mint teljesítendő feladat egészítette ki. Végül a négy forduló pontozása után a 40-45 jelentkezőből akik nem teljesítették kritériumokat, létszám felettivé váltak.

A vándortáborozás egyik nevelőértéke: Magyarországon tájainak, természeti szépségeinek megismerése, értékelése. A gyakorlatban való ismeret hozzájárul hazánk kincseinek felderítéséhez, szeretetéhez. Alkalmat ad arra, hogy később is túrázóvá váljanak, családjukkal együtt felkeressék az ország legszebb részeit. Ez az élethosszig tartó tanulást, permanens nevelést is célozza.

Az egészséges életmód tekintetében:

A tábori napirend, a sok mozgás hozzászoktatta táborozóinkat a pontosságra, a nehézségek leküzdésére, a kényelmetlenség elviselésére, a fáradtság türésére... A túratervekenység segítette az akarat tényezők fejlesztését is. Ezzel a kreati-

vitás fejlődése is előtérbe került.

Könnyen viselték az időjárás viszonyosságait is, mert tudták, hogy akármilyen idő van, menni kell a következő bázisra.

A természet megismerése ösztönözte a gyerekeket a növényzet és az állatvilág megismerésére, védelmére. Többször előfordult, hogy találtak egy fészekből kieső madarat; etették, amíg meg nem erősödött, és ezután útnak indították. Ha ez nem sikerült, „temetést” rendeztek a kismadárnak. Ezáltal erősödött az a tudat, hogy ember a természet része, segítségnyújtással, empátiával tartozunk egymás iránt. Már itthon azon munkálkodtak, hogy a szegényebb gyerekek is eljuthassanak. Az önellátás, a közösségi munka, a másik támogatása, sokszor a nem megszokott kényelmetlenség, nagyban fejlesztette az akarat tényezőket, a türelmi zóna tágítását, egymás elfogadását.

A menetvonalakról külön nem kívánok beszélni, mindegyiknek megvolt a maga értéke. Sajnálom, hogy ilyen rövid életű volt. Fáj az, hogy sok bázis megszűnt és nem szolgálja tovább ezt az értékes tevékenységet.

Kiskunhalas, 2014. május

Dósa István táborvezető

Emlékeim, tapasztalataim a vándortáborozásról.

Tisztelt Kuratórium!

Most felidézem fiatalságom egyik leg szebb szakaszát, a vándortáborozás mármár a múlt homályába vészett, de feledhetetlen élményeit.

A gyalogtúrát 1962-ben, középiskolás koromban szerettem meg. A gyomai gimnázium tanára, Andréi Pál szerzett a katonaságtól hátizsákokat, sátorlapokat, pokrócokat. Minden nyáron kb. 30 fős csoporttal a hegyekben barangoltunk néhány napot. Amikor beesteledett, lesátoroztunk, reggel indultunk tovább...

1973-ban Mezőtúron tanítottam, amikor januárban megjelent egy kiadvány az úttörő vándortábor mozgalom megalakulásáról. 2 útvonalra lehetett jelentkezni: a Bakonyba vagy a Mecsekbe. Én, a szinte kezdő tanár Szalóki Julianna lelkesen rohantam Takács József igazgatóhoz a kéréssel, hogy vegyünk részt a táborban. Meglepődtem, hogy biztosított a támogatásáról, miközben a kollégáim többsége bolondnak tartott. Azt mondták, hogy vakmerőség és felelőtlenység vállalkozni egy ismeretlen, veszélyes és nehéz kihívásra. Nem lehetett kihagyni a nagy kalandot. A gyerekeket könnyű volt megnyerni, táborvezető társaim fiatal tanárok voltak hárman.

A Bakonyt választottuk. Április elején, a tavaszi szünetben 3 napos előkészítő tanfolyamon Zircen találkoztunk az ország minden részéből jelentkező táborvezetőkkel. Az útvonalfelelős gazdag programot ajánlott. Részletes tájékoztatást tudott adni a bázishelyek felszereltségéről, boltok,

orvos elérhetőségéről és az egyéb gyakorlati tudnivalókról. A 2. nap egész nap túráztunk. Zircről Kisszépalmapusztán át Bakonybél felé. Közben megmásztuk a Köris-hegyet. A kilátó tövében a sűrű, hatalmas hóvirágmezőt meglátogatva, elragadtatással csodáltuk.

Alig vártuk a nyári indulást. A 14 napos tábor 7 bázishelye: Várpalota, Tés, Zirc, Kisszépalma-pusztá, Bakonybél, Farkasgyepű, Városlőd. Szálláshelyeink között volt iskola, erdészház, erdőben sátor, úttörőtábor stb. A romantikus, nomád körülmények, a lenyűgöző természet, a változatos programok, a váratlan helyzetek túlszárnyalták az állótáborok hangulatát. A nehéz túrákon kívül vetélkedőket, táborúzi mősorokat, éjszakai bátorságpróbát, tábori kamevált, a helybéli gyerekekkel közös játékokat, sportversenyeket stb. szerveztünk. Minden bázison volt bázisnapló. A mi krónikásunk versbe foglalta a tábori élményeket. De jó lenne ezeket a naplókat újra látni!

A bázisgondnokok szívvel-lélekkel, készségesen, türelemmel, a gyerekek iránti igazi szeretettel álltak mellettünk. Olyan jól esett nekünk pl. amikor a városi úttörőtábor lakói dallal köszöntöttek minket, a fáradtan érkező vándortáborozókat. Még most is emlékszem:

*„ Fenn a tábor a vén hegyek ölén.
Ahol fellegig érnek a fák,
De a zöld gyepek a sátrai előtt
Csupa bársonyos, tarka virág.”*

Pillanatokat összebarátkoztunk velük.

Az első vándortábor sikerének köszönhetően a következő évben már kb. 10, később még sok útvonalat dolgoztak ki.

1974 nyarán a Zempléni-hegységre esett a választás. A Rákóczi-várak elvarázsoltak minket. Azt mondták a gyerekek, hogy szívesen maradnának még egy hétig, ha minden nap egyszer felmászhatnának a füzéri várba...

1975: a „Vöröskő” vándortábor a Pilisben. Erről is bevillant egy történet. Első bázis a Pap-szigeten volt, sátrakban aludtunk. Reggel arra ébredtünk, hogy a Duna elöntötte a sátrainkat, az árvíz előtt a vizes cuccainkkal egy magasabb pontra menekültünk. Még magunkhoz sem tértünk a rémületből, Budapestre az útvonalfelelős segítségünkre sietett, és átköltöztetett minket egy szentendrei iskolába.

1976: a mecseki vándortábor után férjhez mentem, Kecskemétre kerültem. Amikor a lányaim is velem tudtak tartani, folytattam a vándortáborozást.

1989: Szalajka, majd Vértes, Börzsöny, Balatonfelvidék, Gerecse, Fertőmenti, Vasi kék útvonalon. Voltak gyerekek, akik középiskolás korukban is visszajártak, és örömmel vittük őket....

Nem őriztem a táborokról semmi dokumentumot, de véletlenül találtam 1975-ből egy vetélkedő anyagot Szentendréről. Csoportonként kellett megkeresni a nevezetességeket. Ma is aktuális akár egy osztálykiránduláson a gyerekeket felfedező körútra indítani. Telkibányán volt a 3 na-

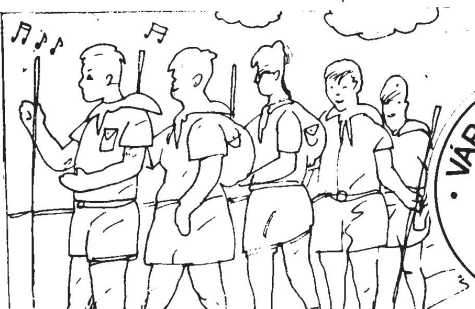
VÁNDORTÁBOR INDULÓ

Vértess, Móri-árok

2. Vértess felett kék az ég,
 Móri-árok csodaszép,
 Vigan él sok fiatal,
 Jökedvűen száll a dal.
 Refrén...

3. Ha cipődet húzza sár,
 Hátad nyomja hátizsák,
 Fellárol a láthatár,
 Te is filjadd pajtikám.
 Refrén...

pos zemléni felkészítő. 1974 tavaszáról találtam a képeket. 1989-ből vannak az útvonalvázlatok. 1990-ben az útvonalvezetőnkől vándortábor indulókat tanultunk A Vértess vándortábor erről is emlékezetes.

Jól emlékszem-e? Az első táborokra sok anyagi támogatást kaptunk.

A múzeumok, strandok pénztáránál, ott volt a vándortáborozók listája.

Mindenhova ingyen mehettünk. Bejuttottunk üzemekbe, gyárakba üzemlátogatás címén.

A 90-es évek elejétől megváltozott minden.

A Gyermek Táborozásáért Alapítvány működtette a vándortáborokat is. Minimális támogatáshoz lehetett jutni pályázat útján. Érezni lehetett, hogy nincs igazi gazdája, lelke az ügynek.

Sajnálom a mai gyerekeket. Bár ők már külföldön vagy luxustáborokban nyaralhatnak, rengeteg programra van lehetőségük, a szegényeknek alig valami, azt a csodát nem tudják átélni, amit a vándortáborok adtak.

Köszönhető ez a sok lelkes embernek, szervezőnek, szülőnek, a falvak lakóiból

áradó szeretetnek, meg az örült, vállalkozó szellemű pedagógusnak.

Én csak néhány pillanatot villantottam fel a múltból. Szép volt, remélem, hogy még sokaknak maradandó emlék.

Kecskemét, 2014. 04. 20

Marincsák Ferencné
 Kecskemét. Gyopáros u. 20.

Emlékeim, tapasztalataim a vándortáborozásról

Így kezdődött:

1956. szeptemberében kaptam állást a valkói általános iskolában. Fial pedagógus voltam, a harmadik tanévet kezdtem. Már a korábbi években is úttörősködtem, Baján vezetőképző táborban, a zsámboki iskolában már úttörővezető voltam.

Valkón kezdtem el az úttörőcsapat megújuló megalakítását. Csapatvezető lettem,

az Országos Úttörők Szövetségétől megkaptam a kért elnevezést csapatunk számára: 4035. számú Erkel Ferenc úttörőcsapat, Valkó.

Akkori tanítványaimmal jó kapcsolatot alakítottam ki. Ragaszkodtak, és kedvelték az iskolán kívüli úttörő programokat. Mindahhoz nagyszerű lehetőséget kínált a Gödöllői Domság valkói erdőterülete. Megkezdtek az őr- és rajtúrákat, kirándulásokat. Megszabott feltételek mellett (tanulmányi eredmény, magatartás, stb.) Versengés alakult ki az őrök és rajok között, hogy az adott hétvégén melyik őr vagy raj jöhet erdei túrára, bográcsoszásra. A helyi Erdészeti és Vadgazdaságtól engedélyem volt rá. Úttörőim nagyon kedvelték a hétvégi úttörőéletet. Megismerték közelebbről a természet adottságait, növény- és állatvilágát, szeretetét és védelmét. Mindezek mellett iskolán kívüli világunk is felvillant, és egyre megerősödött az összetartozásuk érzése.

Elérkezett 1958., az első táborozásunk kezdete. Csapatunk anyagi és egyéb lehetőségeit figyelembe véve közeli táborhelyet kellett választanom, így került sor a helyi erdészeti Farkaslyuk nevű területére, amit már korábban feltérképeztem. Az erdészettől megkaptam az engedélyt, sőt támogatást, segítséget is. Így pl. egy tábori gulyáságyút (főzéshez), a két sátorba szalmát a strózsákba. A tábornyitásra mindezt és az úttörők egyéni felszerelését és a kezdéshez szükséges ételt is lovas kocsival a helyszínre szállították. A táborlakók gyalog tették meg az utat a táborhelyig. A táborhelyen volt egy kis erdészház, amit élelmiszer és egyéb raktárként használhattunk. A helyszínen volt egy nagyon jó vizű gémeskút, mely minden szükségletnek megfelelt.

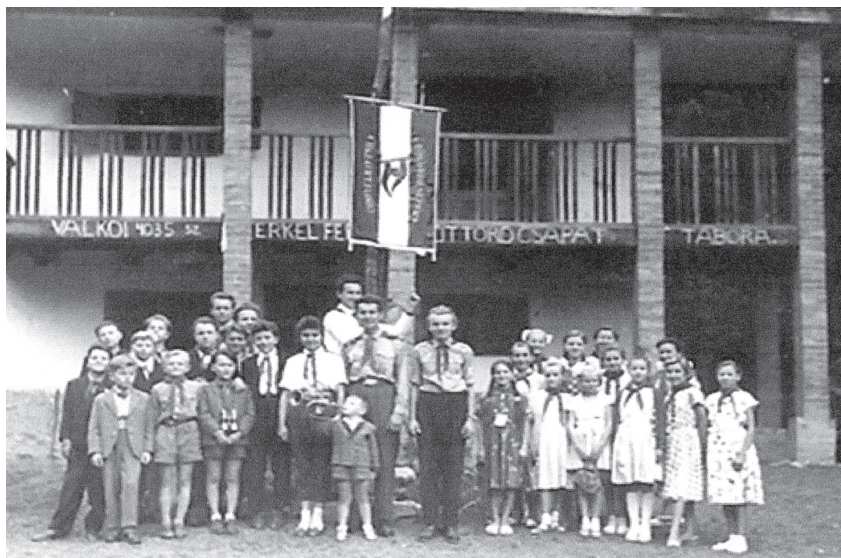
Balassa Imre, a tábor egykori úttörője ma így emlékszik vissza:

„Azon a szép nyári napon megkezdődött a táborélet. Megvolt a zászlófelvonás és a napiparancs. Otthonról hozott élelmünk első nap még volt vacsorára is. Megtörtént az éjszakai őrőrs beosztása két órással váltással. Az első éjszakán sötét, zivataros idő volt. Minden reccsenésre, mozgásra ijedeztünk, féltünk, de a tábori parancsot végre kellett hajtania az őröknek. Tábori szakács az első két napon még nem volt, de a táborvezető Anti bácsi megoldotta a helyzetet. Olyan leveles paprikás krumplit főzött a gulyáságyúban, amit még mi nap is emlegetek. Az biztos, hogy olyan jóízű ételt a mai napig se ettem. Felejthetetlenek számomra az akadályversenyek, az úttörő próbatételek, a táborűz, stb. Rengeteg élményben volt részünk, amit szeptemberben elmeséltünk társainknak az iskolában, és sokan kedvet kaptak a későbbi nagyon sikeres táborozásokhoz.”

Itt kell megemlítenem Pintér Mihály, Pál István, Bozlék János kezdő úttörő táborozóimat, akik a további táborainkban ifi vezetőim lettek, s kiváló segítők.

1960 és 1961. Mindkét évben önálló csapattáborunk volt a Bükk hegységben,

Felsőtárkányban, a Stimetz erdészházánál. Itt már fiúk és lányok vegyesen voltak táborlakók. Vezetőkkel együtt 40 fő. Felsőtárkánytól a táborhelyig, a mintegy 6-7 km-es utat gyalog tettük meg. A tábori felszerelést, csomagokat a helyi lakos Vársárhelyi Lajos bácsi vitte fel lovas kocsijával a Stimetz házig.

A táborozási engedélyt a Nyugat-bükki Állami Erdőgazdaság Felsőtárkányi Erdészetiől kaptuk.

Nagyon változatos, de szigorú napi programok voltak minden napra, amit egy táborban meg lehet és meg is kell tenni. A rőzseggyűjtés, vízfordás, túrák, kirándulások, játék, daltanulás, éjjeli riadó, tábortűz (görögtűz - béka, ködbomba, stb.)

Idézet ellenőrzésről:

„Ellenőrzésem során mindent rendben találtam.

Bálint Sándor Heves megyei Tanács VB. Műv. Oszt. 1960. júl. 20.”

Tóth László a bükki táborunk úttörője így emlékezik:

„Emlékszem a régi Stimetz házra, a két-szintes épületre. A földszintet a tábor fiú tagjai foglalták el, a lányok védelmet kaptak, s az emeletet kapták tábori lakosztályként. Volt még két rajsátor a vezetőknek. A tisztálkodáshoz adott volt a tiszta patakvíz a közelben. A legnehezebb feladatot kezdetben a főzéshez, iváshoz szükséges vízszállítás jelentette. A táborunktól pár száz méterre levő iható vízforrásból kellett napi rendszerességgel, alumínium tejeskannákban hordani a vizet. A táborlakók életét néha megkeseríti az időjárás. Nekünk is volt részünk benne. Több napig esett az eső. Ez szobafogságot jelentett, de egy különleges élményt is. Ott tudtuk meg, mi is az, hogy „pipál a hegy.” Azért jó időben is volt részünk. Volt, amikor egész napos kiránduláson vettünk részt: Istállóskő, a barlang, Vöröskő, stb.

Az egyik éjszaka őrsgében voltam a pajtásommal, amikor a Lám bot-ház felől valami mozgást észleltem a nagy sötétségben, s máris hátulról elkapott valaki, és a számat befogta. Rögtön elhangzott

a riadó - támadás! Az egész tábor talpon volt a támadók elfogására. Menekültek! Végül sikerült elfogni őket, mindkettőjüket letepertük, s rájuk fekiüdtünk. A táborvezetőnk kérésére keltünk fel, nehogy megfulladjanak, vagy egyéb baleset legyen. Kik voltak? Mint utólag megtudtuk, fiatal geológusok, barlangászok, akiket a tábor-

vezetők előző napon felkértek az éjszakai támadásra, és ők vállalták is. Táborunktól ők 2-3 km-re táboroztak.

Egyik legemlékezetesebb tábori élményem a tábortűz, amit az első napon meggyújtottunk, és az utolsó estén oltottunk el. Esténként körülülve vidáman énekeltünk, meséltünk, bohókHzunk, és a „békákat” durrogattuk a görögtűz lángjai mellett.

Mindenre már nem emlékszem, de annyit biztosan tudok, hogy gyermekkorom legszebb napjai voltak a pajtásaimmal és a táborvezető Anti bácsival eltöltött napok.”

Idézet táborunk látogatási naplójából:

„1961. júl. 17-én meglátogattam a tábor. Mindent rendben találtam, engedélyek rendben voltak. Gyerekek jól érzik magukat, program szerinti foglalkozás van. Egészségügyi feltételek a tisztálkodásra megvannak. Gazdasági kérdések is rendben vezetve vannak. További jó táborozást!”

Tóth Jánosné
az Országos Úttörő Elnökség tagja”

1962. Balatonlellén, a Gödöllői Járás Úttörő táborában mint úttörő-csapatvezető vettem részt.

1963. Zamárdiban, a Pest megyei úttörőtáborban 4 fő valkói úttörő is, jómagam rajvezető.

1963. júl. 30-tól: Mátramindszent - Kondásvölgyben önálló csapattáborunk volt erdészházban és sátorban.

A táborunk Mátramindszenttől kb. 6 km távolságban az erdőben volt. így az élelem beszerzése kisebb gondot okozott. A táborunk közvetlen közelben lakott a táborhelyet engedélyező szerv megbízottja. Répás Sándor erdész a feleségével. Szívesen segítettek, bármi gondunk akadt. Ő ajánlotta, hogy táborunktól pár száz méterre lakik egy nyugdíjas erdész bácsi, akinek van egy lova és egy könnyű, erdőkerülő kocsija is. Élelem beszerzésében biztosan segít, ha felkeressük. Solti Alpár táborvezető helyettes kollégámmal felkerestük a nyugdíjas erdész bácsit. Nagy barátsággal fogadott bennünket, és segítségként fel is ajánlotta lovát, kocsiját, amennyiben tudunk lóval bánni és fogatot hajtani. Én rögtön vállaltam a felelősséget, mivel már kisgyermek koromban is foglalkoztam saját lovainkkal, így az erdész bácsi kérésünkre minden alkalommal átadta lófogatát, s azzal jártunk be a község üzleteibe élelemért.

Idézet a tábor 4. sz. napiparancsából:

„A tapasztalat alapján minden táborlakó tudja, hogy az étkeztetés akadályokat gördít a tábor vezetősége elé. Ez történt ma is: a táborvezetőnek és a helyettesnek a faluba kellett menni élelmiszer beszerzése végett... Egyes pajtások a táborban maradt vezetőknek nem fogadtak szót, a rájuk bízott feladatot nem végezték. A lá-

nyok jobb magatartásukért felmentésben részesülnek, valamint dicséret illeti Juhász József és Vidák Sándor pajtásokat, akik megpróbálták rendet tenni, de rájuk sem hallgattak. Mindez egy utolsó figyelmeztetés legyen, mert ellenkező esetben a szülőt azonnal értesítjük.”

Idézet táborunk látogatási naplójából:

„A Gödöllői Járás KISZ Bizottság és Járás Úttörő Elnökség a valkói úttörőcsapat Kondásvölgyben lévő táborát meglátogatta. Egészségügyileg példaképpel lehet állítani az úttörő táborok elé. Tisztaság van. A napi program helyesen van összeállítva. A pénztárkönyv napra készen van vezetve. Az étkeztetés változatos. Pozitív különösen az, hogy a gyermekek részére minden nap van gyümölcs. A táborhely kiválasztásáért, valamint a szervezésért a tábor vezetőséget dicséret illeti. Ezért a Járás Bizottság megfélelő elismerésben fogja részesíteni.

1963 aug. 4.

Szerdahelyi Mihály Berki József
Járás KISZ titkár j. útt. titkár”

1964 nyarán Mátrafüreden a Gödöllői Járási Úttörő Váltótáborának- a Járási Táborozási Szakbizottság vezetőjeként- három turnusban voltam táborvezetője.

Szép emlékeim vannak. A tábor minden vezetőjével és a személyzettel (technikaiakkal) is nagyon megértő, együttműködő, jó kapcsolat alakult ki az első napoktól.

Az előzetesen megtervezett program szerint úttörő gyermekeinkkel együtt élveztük a tábori életet. A táborozás befejezésekor Mátrafüreden a Gödöllői járási vezető és Gyöngyös város KISZ Biz. titkára egy kellemes vendéglátással és elismeréssel értékelték a sikeres táborozást.

Röpké emlékfuttatásomat azzal zárom, hogy „az úttörőélet szép volt, jó volt.” A gyermekek életvilágát nem csak az iskolában lehet megismerni, hanem az úttörő táborokban, amikor napokon keresztül éjjelnappal együtt voltunk velük. A tábori élet adott számukra bátorságot, önállóságot, ismereteket, természet szeretetet, és annak védelmét. Megismerhették közelebről is hazánk szép tájait és értékeit.

A mai napig is több veterán úttörőmmel személyes, jó kapcsolatot tartok.

Úgy értékelem: MEGÉRTE, amiért dolgoztam, amit tettem és szerettem is, mert beteljesült.

Valkó, 2014. április

Molnár Antal
Valkó

Vándortáborok a Tatra Téri Általános Iskola szervezésében

„Nagyon kevesen akarják már lavórban fürdetni a gyerekeket – pedig milyen jó dolog az!”

Vándortáborosnak lenni igenis életforma. Hogy miért ezt választottuk annak idején (az elsőt még az Úttörőcsapat keretein belül, 1976-ban), több mint 30 éve: mert már akkor izgalmasabb feladatnak tűnt, mint egy napközis vagy egy állótábor. Másféle gyerekek maradnak vándortáborosok, mint akik minden nap a strandra járnak és jégkrémet esznek a parti büfében. Más törvények alakítják a csapatot, mások a kihívások, más a hangulat, nagyobb a fizikai megterhelés – de nagyobb a jutalom is: ha végigcsinálsz egy vándortábort (és csak elviselhető mértékben nyafogod végig a túrákat) – azzal egy titkos szövetség tagja leszel, testileg-lelkileg erősebb, mint aki azelőtt voltál. Ez giccses túlársnak tűnik, de nyilván csak azok szemében, akik nem élték át.

A nyolcvanas évek legelején nem volt senkinek „rendes” vándoros felszerelése: ahhoz ugyanis, hogy az ember húsz-harminc gyerekekkel két hétig egy hátizsákból éljen, és azt cipelve vándoroljon két-naponta állomásról állomásra, nem elég bármilyen táská. A Zemplénben, ahol a leghosszabb túráutvonalak voltak, 25 kilométer is lehetett az egyes táborhelyek között. Csővázás kellett. Az első években így is sokan jöttek iskolai hátitáskával, a cuccokat is takaró esőkabát helyett nagy, szétnyitott szemeteszakkal. Persze túrapöjje sem volt eleinte egyikünknek sem: a tornacipők talpát minden nyáron simára gyalogoltuk a hegyekben.

Az útvonalak választásánál nem volt meghatározó az egyes táborhelyek civilizáltsága – sőt, igyekeztünk lakott területtől minél távolabb kerülni: a nagy katonai sátrak, a forrásvíz hordása kannákban, a patakban/lavórban mosdás, az éjszakai örködés a gyerekek legnagyobb élményei közé tartoznak.

A táborokon való részvételért útvonaljelvényt kaptunk (a nyolcvanas években lehetett vagy 45 vándortábor-útvonal szerke az országban), amit eleinte a zsákra lehetett varrni, később kitűző formájában kirakni – az egyes tájegységek kitűzőiből a gyerekek közül is volt, aki több mint tízet gyűjtött össze az évek során. Az általános iskolás csapathoz a legjobb táborosok középiskolásként, felnőttként is rendszeresen csatlakoztak. Sokan ma is együtt járnak túrázni – és viszik a gyerekeiket is. Aki volt vándortáboros, és igazán szeretett az lenni, az sosem felejtí el, mit jelent, ha egy zokni csak relatíve koszos, és hogy milyen íze van túra után a forrásvíznek és a domboldalon szedett számocának.

A kilencvenes évektől kezdődően mindenféle pályázati forrást bevetettünk annak érdekében, hogy minél több olyan, kerületi gyerek jusson el a táborba, akinek nem volt más lehetősége a nyaralásra, a kikapcsolódásra. A vándortábor és az együtt nyaralások során kialakult közösség sok családnak jóval többet jelentett egy programnál. Egész évben izgultunk, hogy a félárván maradt Csaba lányok eljöhesse-nek táborozni, hogy kikapcsolódhassanak – visszaszárjók táborosok lettek mind a harmán, és felnőttkorig tartó barátságokat kötöttek a vándoros csapatban. A teljes családkból, jó életkörülmények közül érkező, de az iskolában sokszor csak egyik oldalukról megismert gyerekek is új lehetőséget kaptak a táborral: kitűnhettek olyan képességeikkel, melyek a megszokott körülmények között, év közben nem mutatkoztak meg. Sikert arathattak vagányságukkal, szívósságukkal, harsányságukkal – vagy éppen csendes kitartásukkal, a fára mászásban megmutatkozó tehetségükkel, vagy bátorságukkal, mert éppen ők voltak azok, akik a számháborúban a zászlót védve fél órát támasztották a homlokukat egy vöröshangyabolyon. Sokszor megtörtént, hogy a kollégák értetlenkedve kérdezték tőlünk: „AZT a gyereket is elviszed...?” Pedig a rettenetes magaviseletű gyerekek

szövetségesekre találhattak a tanáraikban egyszerűen csak azáltal, hogy szokatlan szituációkba kerültek együtt. Az iskolában a helyüket nem találó, magányos, sokszor dühös, türelmetlen, de legalábbis morcos gyerekek számára a tábor lehetőséget nyújtott kapcsolataik újragondolására, a puffogó, agresszív kisgyerekek nem egyszer a legharsányabb viccesélővé alakult a tábor-tűz mellett.

A tábori hagyományok generációkon keresztül meghatározták a közösen eltöltött idő hangulatát. Rengeteg csasztuskát irtunk-költöttünk ismert slágerek vagy népdalok dallamára, amiket aztán évekig (a szöveget néha az aktuális tábor eseményeihez, szereplőihez alakítva) énekeltünk újra túrákon vagy a tűz mellett. Volt, hogy minden nap újabb csasztuska született a tábori élet jellegzetes vagy éppen szokatlan eseményeiről (de akár a vécétakaritásról vagy a vízhordásról is) – és ezeket tíz-húsz év elteltével az új gyerekek is megtanulták, pedig előfordult, hogy nem ismerték már azokat, akikről a dalok szóltak. Az esti tábor-tűznél megemlítve lenni egy költeményben: ez óriási szám volt, és nagy megtiszteltetésnek számított, ha valaki magára ismerhetett. Ez közben azt is jelentette, hogy engedték a gyerekeknek, hogy rajtunk, egymáson, végső soron pedig magukon neveljenek. Néhány fontosabb dal megszokott túradallá is változtatható, sőt, indulóvá nőtte ki magát. Dénes bá barlangász múltjából a vándoros folklórba kúszott át vagy egy tucat barlangász dal is, de szívesen énekeltünk bármilyen műfajban, ha legalább egyvalaki tudta a dallamot vagy a szöveget – így tudnak egyes vándorosok cigány, angol, de akár hawaii nyelven is énekelni ezt-azt.

A számháború (terepét a versengő csapatokra osztás előtt, együtt választottuk ki), az éjszakai örködés (két óránként váltva egymást a hamvadó tűz mellett) és a bátorságpróba is minden évben visszatérő program volt: a vetélkedők és a túrák mellett ezek határozták meg a tábori élet ritmusát. A bátorságpróba – ezt minden rendes vándoros a mai napig kikéri magának – nem arról szólt, hogy ki tudja a többieket minél hangosabban üvöltve, zseblámpával hadonászva halálra rémíteni. Még nappal egy rövidebb (nagyjából 4-5 perc alatt lejárható) útvonalat jelöltünk ki, amit aztán sötétedés után együtt tettünk meg odafele, hogy a táborba visszatérhessen egyedül, csöndben, zseblámpa bekapcsolása nélkül az, aki erre vállalkozott. A gyerekeket két perces időközökben indítottuk, és fontos volt, hogy ha valaki egyedül szeretne menni, azt ne ijesztgesse senki, eltölthesse azt a kis időt egyedül, de biztonságban az éjszakai erdő fényei, hangjai között – és megtapasztalhassa, hogy mindezekben semmi fenyegető nincs.

Útvonal-vetélkedőt is rendeztünk, egy-egy nagyobb város, falu, vár bejárása után, de rendszerint inkább a tábor végén, összegezve a látottakat. Sokszor ez egyéni vetélkedő volt, máskor a tábor közben alakult „családok”, csapatok versenyeztek

egymással. A kérdéseket a táborvezetők írták össze – ez folyamatos jegyzetelést kívánt meg tőlünk is. Az útvonal-vetélkedőt egy idő után ötvöztük egy igaz-hamis játékkal, melynek során az adott kérdésre három különböző tanár adott választ, és a csapatoknak még azt is el kellett dönteni, ki mond igazat. Volt „családi” vetélkedő is, főleg ügyességi feladatokkal, sőt, évtizedekig nem kopott ki a legsikeresebb programok közül a házaspárbaj, ahol igazi vagy az alkalomra összeállt párok mérhették össze tudásukat, ügyességüket, idétlenségüket.

Mi változott, miért nincs ma az országban annyi vándortábor-útvonal, mint régebben? Több lehetőség nyitott a gyerekek és szüleik előtt, ezerféle tematikus tábor közül választhatnak, melyek harsányan hirdetik, milyen foglalkozásokkal járulnak majd hozzá a gyerek fejlesztéséhez. Ha valahol nincs térerő, vagy még a telefon feltöltése sem egyszerű, oda sokan nem szívesen engedik a gyerekeiket, legyen bármilyen jó a társaság. Azzal, hogy egy sms kérdése csak, és a szülő „értem jön”, megszűnik az elzártág, a kalandba való belefeledkezés varázsa. A nyolcvanas-kilencvenes években heteket töltöttünk a hegyekben, kilométereket falvaktól, autóktól, telefonfülkétől, a képeslapokat is sokszor otthon adtuk át a címzeteknek. Az útvonalak karbantartásával járó anyagi és szervezési problémák, a szálláshelyek fokozatos leépülése is biztosan hozzájárult ahhoz, hogy manapság mi is inkább csillagtábort, egy-egy jól belakható szálláshelyre és a környékén vezetett túrákra épülő nyaralást szervezünk.

Mi volt olyan felejthetetlenül jó a vándortáborokban? Bejártuk Magyarországot, egyszer-egyszer még Szlovákia és Erdély magyar lakta területeire is eljutottunk (ugyanazzal a csapattal, egymást követő években). Az ügyeleti rendszer (az egyes csapatok naponta váltották egymást: vizet kellett hordani, vásárlásban, takarításban, főzésben segíteni) rendje, felelősségre tanította a gyerekeket. Az útvonal-vetélkedők a táborban tanult geológiai, történelmi, földrajzi, néprajzi ismeretekre épültek, vagy a tábori élet mindennapjait dolgozták fel. A csapat év közben is összetartott, barátságok, szerelmek születtek és alakultak a vándorosok között. A mozgás, a kellemes fáradtság, a közös gyaloglás, a tábortüzek melletti nevetés, éneklés már szeptemberben elkezdett hiányozni, alig vártuk, hogy kiderüljön, a Bükkbe vagy a Börzsönybe megyünk-e legközelebb. Éjszakai, csillagnéző túrákon vagy a bátorságpróbán az erdő hangjaival, árnyaival való megbarátkozás, a túrák hangulata, a növények illata, a hegyek látványa egy életre átírta bennünk a természethez, egymáshoz, önmagunkhoz való viszonyulás alapszabályait.

*Pesti Zsóka, Morvay Zsóka,
Morvay Petra*

Vándortábor anno....

Sem az idejét, sem a pontos helyét nem tudom már annak, amikor először és egyben sajnos utoljára is, vándortáborban voltam a gyerekekkel. Dunántúlon, a Cuha patak és Zirc környékét fedezhettük fel.

Óriási izgalom előzte meg a táborozást. Az elnökség által felkészített nevelő feladata volt a résztvevők / nevelők, szülők, gyerekek / tájékoztatása.

Először is a hátizsákok beszerzésére indult hajtvadászat, mert az akkoriban nem volt olyan természetes, mint manapság. Szerencsére a honvédségnél éppen selejtezés folyt, és a már nem használt eszközök/hátizsák, ivókulacs, tábori evőeszközök, iránytűk, stb. / az elnökséghez kerültek és onnan lehetett kérni ezekből a „kincsek-ből”.

Összehívtuk a szülőket és a gyerekeket, elmondtuk nekik az útvonalat, a szálláshelyeket, a túrákat. Felhívtuk a figyelmüket, hogy az út során mire kell ügyelni, hogyan kell viselkedni stb.stb., ahogy ez egy felelősséget vállaló nevelőhöz illik.

Persze bennünk is volt félsz, hogy meg tudunk-e felelni a kihívásoknak, nem tévedünk-e el, bírjuk-e a gyerekekkel, hátizsákkal együtt az 5-6-8 km-es gyalogtúrát a hegyekben és még sorolhatnám az aggályokat.

Végül is elérkezett a várva várt nap, amikor a vasútállomáson átvettük a szülőktől a féltve őrzött szemük fényét, a gyerekeket.

Mikor elindult a vonat és ott maradtunk magunkkal és a gyerekekkel, akkor éreztük csak igazán, hogy nem mindennapi feladatra vállalkoztunk. Sokan még most ültek először vonaton, Budapesten sem voltak, hidat, folyót még nem láttak és először kerültek ki a szülői házból is.

Mire Pestre értünk már mindet tudtunk a gyerekekről, mert őszintén, egymás szavába vágva meséltek és meséltek.

Az átszállás idejét is igyekeztünk kihasználni, megmutattuk a fővárosból amit lehetett. Persze a villamosnak, a trolinak, a hidaknak és a Dunának volt a legnagyobb sikere.

Végre megérkeztünk a szálláshelyre, az első állomásra. Megtaláltuk azt az iskolát is, ahol két napot töltöttünk el. Az elszállásolás után a velünk lévő szülők „belakták” a konyhát, rögtön nekiálltak a vacsora elkészítésének. Mi nevelők a gyerekekkel felfedező útra indultunk, bejártuk a környéket, ismerkedtünk a környezettel. Itt kezdődött aztán az első komoly akadály: alföldi gyerekeknek rettentően szokatlan volt, hogy minden út felfele vezet és még jó páran szédülésre is panaszkodtak.

Sokszor azt se tudtuk, hogy kinek segítsünk a hegymászásban, de amikor felértünk a magaslatra és elénk tárult a csodálatos táj, minden bajról elfelejtkeztek a gyerekek. Nem tudtunk betelni a látvánnyal, hiszen otthon, a sík alföldön ilyenben nem lehetett részünk. Mikor kicsodálkoztuk magunkat, jött az újabb megpróbáltatás: most meg minden út le-

fele vitt és nehéz volt velük megértetni, hogy nem szabad lefele szaladni, mert az bizony balesetet is okozhat. Szerencsére minden simán ment, és hazaérve örömmel és farkaséhesen láttunk a vacsorához. Utána még az iskolán udvarán foglalkoztattuk őket, hogy jól elfáradjanak és az első éjszaka nyugalomban teljen. Persze nem számoltunk azzal, hogy új környezet, új ágy, új hálótársak és új „anyukák” várták a nebulókat, és ez a sok újdonság nem hagyta őket aludni. Éjfél is elmúlt már mire mindenki elcsendesedett.

Reggel aztán alig lehetett „kiverni” őket az ágyból, mert természetesen még aludtak volna, de hát a program ezt nem tette lehetővé. Egy rövid túrát terveztünk, hogy előkészítsük őket a másnapi hátizsákos, hosszabb gyaloglásra.

Ez a túra osztatlan sikert aratott. Élvezték az erdei utat, a gyaloglást, a friss levegőt, a csobogó patakocskát, a köveken való átkelést, a madárcsicsergést, a virágokat, fákat, a madárfészkeket, és nem vették észre, hogy már ebéldíő van és haza kellene indulni.

Még egy napot töltöttünk el ezen a helyen és utána indultunk tovább a következő állomásra. Összepakoltunk, rendet raktunk és a térkép alapján elindultunk a célállomás felé.

A következő akadály itt jelentkezett: hátizsákkal, hegyen-völgyön, patakon kellett átkelni az út során. Ez alföldi gyerekeknek igazi megpróbáltatás volt. Mi, nevelők hol az egyik, hol a másik gyerekeknek segítünk, a hátizsák hevederét fogva húztuk, cipeltük őket az út során.

Nagy boldogság volt, mikor megérkeztünk a második állomásra. Fáradtan, de örömmel foglaltuk el az újabb táborhelyet és már rutinosan osztottuk szét az ágyakat, vettük birtokba a konyhát és természetesen jó kedvvel jártuk be a környéket. Ez azután minden állomáson így történt.

Öt szálláshelyen voltunk a 10 napos tábor keretében. Különösebb probléma, betegség, esetleg sírdogálás a szülők hiánya miatt nem igen volt.

Az utolsó napon kiértékeljük a tábor, megkérdőztük a gyerekeket, hogy mi az ami a legjobban tetszett és mi az, ami nem, mit csináljunk legközelebb másként.

Összességében pozitív élményben volt részünk. A két napoként! továbbállás mindig új izgalommal töltötte el a csapatot és az állomások közötti gyalogtúra, az egymásnak való segítségadás össze is kövacsolta a társaságot.

Jól esett most visszaemlékezni ezekre a boldog az időkre, de egyúttal sajnálatos is, hogy ezek már elmúltak és jelenleg ehhez hasonló élményhez nem juthatnak hozzá a mostani gyerekek.

A mai napig is szívesen emlékeznek a táborozásokra a ma már felnőtt volt tanítványaink, és sajnálják, hogy a saját gyerekeik ezekből az élményekből kimaradnak.

Mi, nevelők szívesen vállaltuk minden fizetség nélkül a táboroztatást, mert nekünk is élményt jelentett. Fél évig arról beszéltünk, hogy milyen volt a tábor, a

második félévben pedig arról, hogy milyen lesz a következő.

Büszke vagyok arra, hogy sok gyereknek, felnőttnek adott élmény aktív részese lehettem.

Ma sem csinálnám másként!

Kecskemét, 2014. április 17.

Probójáczné Túri Éva

Vándortábor másképp – Gyere Gyalog Soltvadkertre

Az ötlet két, sok éve táboroztató tanár – Huszti Tibor és jómagam – fejéből pattant ki. Úgy gondoltuk, csináljunk valamit, ami addig még nem volt Zuglóban.

Tervünk az volt, hogy a kerület soltvadkertei nyári gyermektáborába a szokásos buszos utazás helyett – a vállalkozó gyermekekkel együtt – gyalogosan jussunk el.

Az elhatározást a megvalósítás követte, így 1993-ban elindult a program „Gyere Gyalog Soltvadkertre” – röviden GY.GY.S. – néven.

Gyalogtúránk 7 napig tart, mialatt kb 130 km-t teszünk meg. Túránk minden alkalommal az iskola (Álmos Vezér Gimnázium és Általános Iskola) elől indul, és Soltvadkertre, a Zuglói Gyermektáborban ér véget. A gyalogtúra vége egyben az azt követő 8 napos táborozás kezdete is. Így az egy hetes kemény gyalogláshoz egy hét „pihenés” kapcsolódik. Ez az, ami különlegessé teszi vándortáborunkat.

(A nem gyalogló diákok és kollégák velünk egy időben, busszal érkeznek meg a táborba. A táborozás végén mindnyájan busszal utazunk haza.)

A program szervezése minden évben azzal kezdődik, hogy a térképen kijelöljük azokat a településeket, ahová éjszakai szállásainkat tervezzük. A választáskor elsődleges szempont, hogy a napi távolságok bejárhatók legyenek. Törekszünk arra, hogy útvonalaink változatosak legyenek. Az elmúlt 20 év alatt három fő irány alakult ki, ezeken belül rengeteg kombinációval. Az egyetlen település, amit minden évben felkeressünk Kaskantyú. A falu elhelyezkedése lehetővé teszi, hogy utolsó nap a reggeli indulást követően két óra alatt elérjük a tábor.

Az indulás időpontja akkor válik biztosá, amikor megtudjuk a táborozás időpontját. Ettől egy hetet visszaszámolva lesz meg a gyalogtúra kezdő időpontja.

A gyalogtúrát és a táborozást egyszerre hirdetjük meg a diákoknak, hiszen a gyalogtúrán való részvétel feltétele, hogy a gyermek a táborozáson is részt vegyen. (Ettől csak nagyon ritkán térünk el!)

A jelentkezők körülbelüli számának ismeretében május elején, egy autós túra keretében felkeressük a tervezett településeket, és megpróbálunk egy éjszakára szállást intézni a csapatnak. Többnyire iskolákban alszunk. Folyosókon, tantermek-

ben, tornatermekben, tornacsarnokokban. Ez utóbbiakat szeretjük, mert általában van tornaszivacs, tatami. Ezek komfortosabbá teszik a polifoamos-hálósákos éjszakákat. Ha az iskola valamiért nem tud bennünket fogadni, akkor „minden megoldás érdekel” alapon keresünk tovább. Így aludtunk már csárda teraszán, tanyákon, faluházban, művelődési házban („kultúrban”), uszodában, gyermekotthonban, istentiszteletre is használt könyvtárszobában.

A szállás mellett fontos a tisztálkodás megoldása. Egy alapos fürdés után szinte megújul a fáradt vándor! Ahol tornacsarnokokban alszunk, ott többnyire működik zuhanyzó. Ha a szálláson nem kivitelezhető a zuhanyzás, akkor más helyet kell keresnünk. A megoldást leggyakrabban a helyi sportegyesület öltözője jelenti. De zuhanyoztunk már fafeldolgozó üzem öltözőjében, óvodában, csárda mellékhelyiségében, olyan már bezárt iskolában, ahol a piszoárrok mellett volt egy bojler a falon, illetve az egyik iskola igazgatójának lakásán is.

Ha már van szállás és zuhany, akkor további testi örömök biztosítása következik, azaz meleg vacsora felkutatására teszünk kísérletet.

Étterem csak a nagyobb településeken van. Ha a közétkeztetés működik (óvodai konyha), akkor az a legjobb, már ami az ár-érték arányt illeti. Nem ritka, hogy szállásadóink vendégül látnak bennünket. Volt, hogy az alapanyagot nekünk kellett megvenni, de gyakran erre sincs szükség. A kollégák támogató közreműködése ilyenkor is tapasztalható: „Összedobunk egy bográcsost a gyerekeknek!” Sokszor ezt a település polgármestere mondja, és teszi, de meg kell említenem a Stadler Stadionban tett látogatásunkat, ahol Józsi bátyánk látott minket vendégül, illetve a kaskantyúi kemencés-tárcsás sütogetést jubileumi túránkon. Ha más megoldás nincs, akkor megkeressük a faluban azt a kocsmárostit, aki vállal rendezvényeket, vagy azt a nénit, aki lagzikban főz.

Ha minden rendben van – márpedig rendben kell lennie –, a szervezés itt véget ér. Az indulásig már csak telefonos egyeztetés, pontosítás történik.

Az indulás reggelén a sulis előtt találkozunk. Aki másképp nem tudja megoldani, beteheti a tábori csomagját az iskolába, ahonnan a busszal utazók majd elszállítják. Kiosztjuk a kitűzőket, amelyeken hagyományosan a program megnevezése és egy a Gyalogtúrára jellemző kép sze-

repel, majd bepakoljuk a csomagokat. A gyalogtúrát végig kíséri egy mikrobusz. A túrázók nagyobb csomagjait, valamint minden egyéb felszerelésünket ezzel szállítjuk. Szükség esetén személyszállításra is ez szolgál.

A gyalogosok minden nap csak annyi holmit (esőkabát, víz, élelem...) visznek magukkal, amennyi az adott napra szükséges, illetve amennyit gondolnak.

Utolsó egyeztetés, térképnézés és... indulás!

Budapesten egészségi okokból nem gyalogolunk, így a tényleges gyaloglás a város határától (Vecsés, Gyál vagy Dunaharaszti) kezdődik, ahová tömegközlekedéssel megyünk. Itt elhangzik a gyalogtúra hármas szabálya:

1. Soha ne add meg az összes vized!
2. Soha, sehol, semmire nem teszünk megjegyzést.
3. Minden kerítés véget ér egyszer, ezért ne hergeld a kutyákat!

És ekkor kezdetét veszi a Gyalogtúra. A túra alatt tilos bármiféle jármű, eszköz igénybevétele az előbbre jutáshoz. Törekszünk arra, hogy lehetőleg földutakon haladjunk, kerüljük az aszfaltot. A Kiskunsági Nemzeti Park kínálta látnivalókat, érdekességeket felkeressük – ha ez nem jár jelentős kitéréssel.

A túra résztvevői teljes ellátásban részesülnek. A reggelit minden nap frissen vásároljuk a helyi boltban. Az ebéd konzerv – májkrém, vagdalt, hal- illetve lekvár, méz. Csak olyan, ami bírja az autós szállítást akár 50 °C esetén is. A konzervek bírják. A higanyos lázmérőnk már nem.

Ebéd idején találkozunk a csapat a kísérő autóval. Ha nem sikerül találkozási pontot kijelölnünk a térképen, akkor mindenki reggel kapja meg az ebédre való konzervjét, kenyerét. Este a szálláson kiadós, meleg vacsora vár minket.

A gyalogtúra kemény, embert próbáló feladat. Komoly fizikai és lelki megterhelést jelent. A gyaloglás kb. napi 8 órát vesz igénybe, hat napon keresztül. Menetelés közben nagyon fontos, hogy szórakoztassuk magunkat, egymást. A zenehallgatás mellett ilyenkor lehet szójátékokat, nyelvi játékokat játszani, nyelvtörőket nevetetni magunkat és társainkat. Ha lehetőség adódik, lovagolunk, tehenegyelünk, menekülünk csordák elől, megcsodáljuk a szürkemaráhák fenségességét. Menet közben hódolunk ritusainknak is. Ilyen a szőcskeevés vagy a 100. km-nél megtartott Százas Buli. Utolsó este a kaskantyúi Zalogkiváltás során visszaszerezheti mindenki az út során elhagyott, és az ifisek által összegyűjtött holmiját. És ami a legfontosabb: megtanuljuk a tábori bevonuló nótánkat, a Gyalogdalt. Ezt egyik volt diákunk írta és zenésítette meg! Egyszóval: kihasználnunk minden kínálkozó alkalmat, hogy jól érezzük magunkat.

De ami a legfontosabb, rengeteget beszélgetünk. A napi menetelések alatt könyvebben nyílnak meg a szívek. A közös megpróbáltatás közelebb hozza egymáshoz a lelkeket. Olyan titkok tárulnak fel ilyenkor, amik máskor rejtve maradnának.

Elmosódnak a mindennapok során kialakult határok idősebbek és fiatalabbak, fiúk és lányok, gyerekek és felnőttek között. A gyalogosok között létrejön egy láthatatlan, kimondhatatlan kapocs, ami a túra után is összeköt minket.

Este a szálláson szoktunk focizni, labdázni, kártyázni, társasozni, kockázni, vagy csak sétálunk egyet a faluban.

A túrán az utóbbi években iskolánk két tanára vesz részt Katona Gábor kollégám és én. Rajtunk kívül 5-6 felnőtt erősíti a kisézők táborát. Ők iskolánk volt diákjai (volt gyalogtúrák).

A közelmúlt diákjai közül kerülnek ki ifjúságunk. Létszámuk változó, kb. 6-8 fő. Ők jelenleg középiskolai tanulmányaikat végzik.

És persze a diákok. Ők hatodiktól jöhetnek gyalogni. Nyolcadikra rutinos gyalogtúrák lesznek, akik már az „öregek” tapasztaltságával adják tovább élményeiket az újaknak. Iskolánkban már-már a felnőtté válás feltétele, hogy részt vegyen valaki a Gyalogtúrán.

Ez az az érzés, ami körülengi a Gyalogtúrát, és biztosítja 20 év elteltével is a hagyomány továbbélését.

Rényi Péter

Nehéz, de gyönyörű vándortáborozás

Amikor a pályázati felhívást elolvastam, azonnal a címben idézett „vándortáborozások” emlékei elevenedtek fel. Sok szép és nehéz élményben volt részem hosszú életem során, de a legszebb, legmaradandóbb a táborozások.

Hajdúszoboszlón születtem, középiskolát Debrecenben végeztem, így a hegyek távolról vonzottak. Mezőgazdasági végzettségem volt, de képesítés nélküli pedagógusként elvégeztem férj és gyerek mellett Egerben a főiskolát. Igazgató - majd körzetesítés után helyettes lettem Hejőbábnál - közben voltam csapatvezető is. Míg csak osztályfőnök voltam, osztálykirándulásokat is hegyi utakra szerveztem. Családdal is sokat jártuk a hegyeket.

Az igazi fordulópont az 1973/1974-es tanévre esik, amikor is az Úttörőszövetség meghirdette a Bakony és Mecseki vándortáborát. 1975-ben bővült az útvonalak száma: Zemplén és Pilis. Félve ugyan, de kíváncsian jelentkeztem. A táborvezetők felkészítése 1975 tavaszán, Telkibányán volt. Itt kell egy kis kitérőt tennem és megemlékezni a felkészítő Kakasi Tibor „igazi” régi cserkészvezetőről. Csodálatos, nagy tudású és empatikus ember volt. Nem nyalogatta sebeit a cserkészlet megszűnése miatt, hanem arra tette fel az életét, hogy a fiatalokat a természet megismerésére és megszerettetésére nevelje.

Lehet, hogy mint anyának már azzal be-
lopta magát a szívembe, hogy kijelentette, aki táborozni viszi a gyerekeket, az ne fogasson alkoholt és ő ezt a táborozás során

ellenőrizni fogja. Visszatérve Telkibányára az első nap felmérte a térképen való jártaságunkat. Zárójelben említettem meg, hogy mennyire emlékeztet a vándortáborozás, ennyi év távlatából szinte a nevek is emlékszem, mint pl. Szabó Sándorné, aki Székesfehérváron volt igazgató helyettes. A térképismereti felmérés során Tibi bácsi rájött, hogy mi az előbb említett kollegánál analfabéták vagyunk, legalább annyira, mint Sándor György előadta, hogy szabás-mintát nézett térkép helyett. Szóval nekünk teljesen ismeretlenek voltak a turista térképek. Ezt látva a délutáni terep gyakorlaton Tibi bácsi minket maga mellé véve az Amadé romokig rendesen beavatott a rétegvonalak, a színek, a jelek rejtelmeibe. A zempléni Sárospataktól Szerencsig tartott turista utakon, gyalog, hátizsákkal. Még nem voltak a bázishelyek jól kiépítve, így sátorban, katonai bázisokban, tantermekben laktunk, gulyásagyukban, üstökben főztünk. Nehezen, ugyan de elértük a végállomást, útközben megcsodáltuk Boldogkő várát, megkezdve Sárospatak, Sátoraljaújhely nevezetességeit, Árkán a kis faluban tojást vettünk, Regőcön a vármegyét, Füzesen a gyönyörű, nehezen megközelíthető várat és még sok mindent. Volt úgy, hogy eltévedtünk, mert erdőirtás miatt nem találtuk az útjeleket, de olyan csalódás is ért bennünket, hogy Sárospatakon nem kaptuk meg a túraigazoló, Rákóczi jelvényt biztosító könyvet. Kezdő táborvezetőként és, hogy ne okozzak csalódást, felhívtam a központot, jelezve a hiányosságot. Azt válaszolták: vegyünk mindenkinek egy kis noteszt, szerezzük meg a pecséteket és Szerencsen megkapjuk a Rákóczi túra jelvényt. Utólag tudtam meg, hogy egyedül a mi csapatunk szerezte meg a KÉK túra jelvényt is. Feledhetetlen élmény, ami ugyan nem a legjobb, hogy amikor Monokon a Kossuth ház szigorú, de lelkes vezetőjének ismertetése után kiszabadulva a csapat örvendezve ugrált a Kossuth szobor körül a parkban és Kovács Hédi meg Fülöp Ági egymásnak szaladt, s Áginak beletört a fejébe a Hédi csatja. Irány Miskolc a kórház, ahol ellátták és vissza Szerencsre, ahol a bázisgondnok tartával várt bennünket vigasztalásul.

A következő évben a Pilisben meghirdetett túrára, illetve vándortáborba jelentkeztünk. Mivel az előző utunk során többen voltunk a megengedett 25 főnél, úgy gondoltuk, itt sem jelent gondot az elszállásolás. A kiindulási bázis Szentendre volt, ahol a vízi úttörőkkel voltunk egy táborban, de csak 25 főre volt szállásunk, így a kisebbek közül ketten is aludtak egy helyen. Erre az útra már volt pedagóguskísérőm, a nagyon kedves, tehetséges testnevelő tanárnőnk, mert a Zempléni a nyolcadikos lányommal jártuk végig, így biztosított volt az ő személyében a játékoság, míg én a szervezéssel és a pénzügyekkel foglalkoztam - meg egyébként is elég szigorú vagyok, tehát kell a játék is-. Minden táborban, minden éjjel őrséget álltak, mi pedig felváltva ügyeltünk, ha baj volt, felkeltünk. Első éjszaka elloptuk a vízesek zászlaját. Nehezen hitték el, hogy ez a két

szende nő ilyesmire képes, de megtudták, így a következő éjszaka ők kilopták a sátrából Benőcs Mikit ágyastól. Nosza, egész éjszaka kerestük, meg is találtuk. A csapatok minden táborban két naponként váltották egymást, mert jött a következő. Az újabb csapatnak az evezőlápát csemtük el, de ők tényleg el se tudták képzelni rólunk, így a portán adtuk le, mielőtt elindultunk Visegrádra. Természetesen az itteni tartózkodásunk alatt, amit csak lehetett, mindent megnéztünk. Az egyik itt élő festőművész még rajzolt is a tábori naplónkba. Visegrádon összehoztuk az előzőekben velünk lakó vízi úttörőkkel és közös tábor tüzet rendeztünk, ahol tengerészruhába öltöztetett kutya hozta a krumpli pecséttel lezárt „Vizi-bullá”-t.

Nekem személy szerint talán az ország legszebb kilátása nyílik a Fellegvárból, így azt is megmásztuk, elgyönyörködtünk a Mátyás Palota addig feltárt részein. A legtöbb gondunk a szállással volt, mert mi Gabikával a padláson aludtunk hely hiányában, de még nagyobb gond volt, hogy a többi csapat mellé egész útvonalon erdész tanuló segítette a vezetőket, gyerekeket, de mi nem kaptunk, mert nem tudtuk őket elszállásolni.

Irány Dobogókő! Itt egy erdész ház mellett felállított sáortáborban laktunk. Itt jegyzem meg, hogy nem csak a tanulókkal szerettem volna a szép magyar tájakat megismertetni, hanem a szülőkkel is. Ennek érdekében már az előző táborozáskor is, most is „szülői napot” rendeztünk. Az előző évben Árkán volt. Itt pedig Dobogókőn. A férjem megbeszélte a táborozók szüleivel, akik autóval, motorral rendelkeztek, ő is tudott hozni 4 főt és az előre megbeszélte napon eljöttek hozzánk és este bemutattuk nekik a tábori életünket tábor tűz mellett. Az első éjjel én voltam az ügyeletes, megbeszélte az örökkel, ha valami történik, nekem szóljanak. A szülők összebújtak gyermekeikkel és nyugovóra tért a tábor. Éjfél felé szólt az egyik őr, hogy a konyhában jár valaki. A következő párbeszéd alakult ki:

- én: Mit csinál?
- őr: Mosogat.
- én: Mosogat?

A párbeszédre vagy két éber apuka felébredt és elemlámpával a konyha felé vették az irányt. Tudni kell, hogy a konyha egy félhajó, deszkából készült építmény volt 2 deszka polccal, ahol az edények voltak és középen egy nagy üst vízzel teli. Az elemlámpával bevilágítottunk, de nem láttunk semmit.

Mindenki nyugovóra tért. Kb. egy óra hossza múlva megismétlődött a fenti párbeszéd azzal a kérdéssel kiegészítve, hogy honnan tudod, hogy mosogat? Megjegyzem villany se volt. Válasz, mert az üstben van víz és hallja. Megint éber apukák, elemlámpa, de már az üstbe is bevilágítva. Szinte egyszerre tör ki a hangos nevetés, mert egy mókus lubickolt a vízben, miután a polcra a vízbe esett. Kivettük, pokrócba csavartuk és dobozba tettük, reggel megmutattuk és elmondtuk az éjszakai kaland-

dot a többieknek. Ehhez a táborhelyhez tartozik még egy emlékezetes eset. Károly Ferike beteg lett, fájt a hasa. Nem mertünk nekimenni az éjszakának, még itt voltak a szülők és bevittük Esztergomba, a kórházba, ahol megállapították, hogy meg kell műteni, vakbélműtét vár rá. Lefürdtem és ott maradt, mindnyájunk nagy bánatára.

A következő állomás a Hideglelős-völgyben lévő Komárom megyei KISZ tábor. A két nap után Esztergom lett volna a végállomás, de kiöntött a Duna, így megközelíthetetlen volt a tábor. Gondban voltunk, mert szerettük volna látni Esztergomot és ott volt Ferike a kórházban, így elvállaltuk a tábor takarítását, megkapva az üres egyetlen faházat. Egyik szobájában a fiúk, a másikban a lányok a földön, így takarítás után busszal irány: Esztergom. Megnéztük a Székesegyházat, a többi látnivalót és felváltva Ferikét a kórházban, akit a szülei hoztak haza. Az eddigi táborozásaink során olyan is történt, hogy Sallai Edit lányom - aki Csillebércen szintén Kakasi Tibi bácsi segítségével ifi túravezető lett. Tóth László - aki később a KAFOR parancsnok helyettese lett a boszniai harcok idején, kint lévő magyar egységnél - visszagyalogoltak az előző bázishelyre és ellopták a zászlójukat, egy levelet hagyva a zászló helyén és kihívták őket egy meccsre a két tábor közötti helyre, ahol két csapat, mármint táborozó csapat szurkolta végig a meccset és adtuk vissza a zászlót.

Következő évben a Bakony volt az utazási cél. Kellemes meglepetés ért Sümegen a táborvezetői felkészítésen. Kakasi Tibi bácsi volt a felkészítő és elmondta: őszintén szólva nem gondolta, hogy én leszek az egyik legjobb táborvezető, mert tudtomon kívül ő minden útvonalon végigkísérte, figyeltette csapatunkat. Nem tudta azt megállapítani, hogy olyan jól megtanított a térképhasználatra, vagy, mert azelőtt nem vezettem hegyekbe tábor, a félelem miatt óvatosabb voltam. Őszintén, szerintem mindkettő igaz. Hogy miért írom le ezeket az emlékeket, miért ezekről emlékeztem meg, még a továbbiakban is miért ezeket az emlékeket idézem fel? Nem tudom rá a választ, de megpróbálok közben megfogalmazni. A tanórák, a tanítás, a nevelés munkánkából, hivatásunkból adódóan kötelező. De megismerni az országot, kalandokat átélni, ismereteket szerezni szabadon választható és szívesen felidézhető.

Az előzőekben említett ismeretszerzést játékosan úgy oldottuk meg, hogy előre készültünk. Mikor megkaptuk a levelet, hogy a jelentkezésünket t elfogadták, megtörtént a táborvezetők felkészítése, megtudtuk az útvonal állomásait, illetve az útvonal nevezetességeit, a jelentkezők közül kiválasztottak a 25 főt - ami nagyon nehéz volt - megalakítottuk az őrsöket és kiosztottuk a látnivalókról a kutatást, és míg egyik bázishelyről a másikra értünk, pihenés közben a megbízottak elmondták, felolvasták a látnivalókról gyűjtött ismereteket.

Az első táborozáskor nem sok mindenre figyeltünk pihenés közben, így elveszett a sok kutatómunka. A későbbiekben - igaz

sok munkával járt - a tábortűz során feladatlapokon kértük játékosan számon a látottakat. : Növényhatározót is vittünk magunkkal, így a biológiai ismereteket is gyarapítottuk. Néha a gyerekek is megvicceltek bennünket a számonkérések miatt. Persze játékos volt a számonkérés és vicces is. Pilisszentlászlon pl. az esti őrsönkénti paprikás krumpli készítéshez ki volt rakva az asztalra az őrs létszámának megfelelő kolbász + 2 nekünk. Mindenki elvitte a létszámának megfelelő kolbászt és az egész este ott árválkodott a mi ketőnké. Egész este kérdezték, hogy kié? Véletlenül, készakarva mi vacsora nélkül maradtunk.

Amikor az iskola felvette Zrínyi Ilona nevét és az ünnepségre meghívták a régi pedagógusokat, akik éltek és a régi tanítványokat, akiket kiűltek az aulában, félkörben és elhangzott, hogy mire emlékeznek a legszívesebben az itt töltött éveikből. Könnyekig meghatott, hogy legtöbbször a vándortáborra, illetve a táborokra, mert volt, aki a 4 év felső tagozatos idején minden táborban ott volt. Könnyekig meghatott volt, különösen azért, mert sikerült kinevelnem az utánpótlást, és amikor én nem táborozhattam tovább, a hagyomány folytatódott, így a hejőbábai gyerekek bejárták Nógrádot, Baranyát, a Balaton felvidéket, Vas megyét. Ezekre egy nagy fal pogácsával mindig ellátogattunk a férjemmel, ha sikerült szülőket toborozva több autóval.

A szép élmények mellett sajnos szintén a vándortáborhoz fűződik: a Balaton felvidéki útvonal elején rosszul lettem, fájt a nyakam. Míg a táborozók Sümeg városában gyönyörködtek, addig én az orvosi rendelőben voltam. Megállapították, hogy kiújult - valószínű - a régi betegségem. Ez a megállapítás azért döbrentett meg, mert minden táborba indulás előtt megjelentem kontrolion. Ugyanis bármilyen furcsa 1964 óta nyirokmirigy rákos vagyok. A rákkezelés minden fázisán átestem. Először sejtroncsoló injekciót kaptam. Amikor 1972-ben kiújult 3 sorozat sugárkezelést kaptam. Közben megszakítva egy terhelességet, mert többszöri sugárkezelés után derült ki, hogy gyereket várok. Ezért nincs is csak egy gyermekem.

Visszatérve az eredeti kiinduláshoz, Sümegen közölték: vagy befekszem Tapolcán a kórházba vagy, azonnal hazamegyek, ahol kezelni szoktak, így aztán titokban éjjel Révfülőpről hazajöttem. Másnap hajnalban bementem a kórházba. Nyirokfestés és mivel már a lépem is fertőzött volt, eltávolították. Azóta lép nélkül élek. 1978 nyarán Svájcban kaptam a kórház Vumon nevű kemoterápiás anyagot, amittől elmegy a hajunk. Velem is ez történt. Egy tanévet kihagytam. Később kinőtt a hajam, selymesen és ősen, de van.

A régi táborozók sokszor felvetik, hogy milyen jó lenne most is. Ha azt felelem, főleg a volt tanítványaimból lett pedagógusoktól, miért nem szerveztek ti is? Meglepő volt a válasz, de segített abban, hogy most ezekről írjak. Időközben, hogy hihetetlen munka van abban, hogy minden

útvonalon a mi táborunk volt a legolcsóbb. Ugyanis, amikor a bázishelyeket, akkor levelet írtam a bázis gondnoknak, hogy érkezésünk előtt legyenek szívesek átvenni a küldött csomagjainkat, amibe elküldtük a hagymát, zsírt, gyúrt tésztát - amit a szülők készítettek - így az étkezés olcsó volt. Ez is egy elfoglaltság volt, miután igyekeztem állandóan elfoglalni a gondolataimat, hogy ne legyen időm a betegségemre gondolni és ez a mai napig így van. Orvosaim szerint nagyon jó.

Sokszor visszatérek a kiinduláshoz, a vándortáborozáshoz, azon belül is arra, hogy általa megismertem az ország nagy részét, a gyerekek még többet. Hiszem és hirdetem, tanítottam azt, hogy ismerd meg a hazai szépségeket, amiért rengeteg külföldi ideutazik, majd a környező országokat és menj egyre távolabb. Azt a nézetemet is sokszor elmondtam: a sok kutyü helyett akár ballagási ajándékként is lehetne utazási ajándékot, utalványt adni.

Tudom, nem mindenben felel meg a leírt élmény a Pályázatban meghirdetettnek, sok-sok hibával is tele van, de nem írom át. Így is az utolsó pillanatban szántam rá magam, mert éppen a 60 éves érettségi találkozózt szerveztem.

Önöknek köszönöm türelmüket, hogy elolvasták, mert tudom, hogy vannak eseménydúsabb életek is, de nekem ezek a legszebb élmények és a kiírást pedig azért köszönöm, mert újra átéltem a csodálatos élményeket - ha gondolatban is.

Hejőbába, 2014. április 24.

Sallai Józsefné
3593 Hejőbába, Fő utca 26.

U.i.: Mi az útvonalaink során megszerezhető kék túra jelvényeket is megszereztük.

Galga menti kincskeresők A Galga Expedíció 40 évének története (részletek)

1974 nyarán indult a Galga Expedíció Takács Pál tanár és Szarvas László tanár-népművelő (későbbiekben Alapító/Alapítók) vezetésével, azzal a céllal, hogy végigkerékpározva a folyó mentén összegyűjtsék a vidék természeti, történelmi, néprajzi emlékeit, értékeit, s feldolgozva továbbadják.

Az első táborhely Nógrádkövesden volt. Innen, majd a kétnaponta más-más köz-

ségben felvert táborból indultak a környező községek kutatására tizenöten. Jegyezzük le az „alapítók” nevét: Csösz Ágnes, Harsányi Katalin, Kis Tóth Mária, Köles Katalin, Sára Erika, Takács Judit (ifi), Tóth Mária (Mini Mari), Tóth Mária (Totocs), Vadas Erzsébet, Gólya Sándor, Hámori Géza, Kis Tóth Róbert, ifj. Takács Pál (ifi). Lendvai Márton tanár a gépkocsijával szállította az egyik táborhelyről a másikra a sátrakat, a csomagokat – egyben ő volt a harmadik felnőtt vezető. A következő évben csatlakozott az expedícióhoz. Klincsok Józsefné és Sára Zsuzsanna nevelő, s néhány új gyerek, akik közül többen hosszú ideig kutatták a Galga mentét.

Hogy nem volt a „galgázás” hosszú évekre tervezett, azt több dolog is bizonyítja.

A második „Galga” azért jött létre, mert az „első” valami újnak, eddig nem ismertnek jöttek rá az ízére, s kikövetelték a folytatást. Az úttörőtáborokban is voltak programok, játékok, de a „Galgán” mindenki VALAKI lehetett, akinek vagy önálló, vagy a csoportjában meghatározott feladata van. „Dogozni” kell az eredményért, el kell fogadtatnom magamat az idegenekkel, akiket meg akarok szólítani, akiket életükről, viseletükről, szokásaikról akarom faggatni.

Mivel a Galga völgye többnemzetiségű, a galgásoknak azzal is szembe kellett nézni, hogy bizonyos szövegeket (dalokat) nem értenek. Ezeket úgy kellett lefordíttatni, hogy az ne legyen sértő az adat-közlőre. A táborhelyeken legtöbbször ismeretség, barátság alakult ki helyi gyerekekkel (például Becskén és Acsán), de néhány felnőtt is visszajáró vendég volt a táborban.

Az expedíció továbbélésének másik fontos oka volt, hogy gyerekek vezetőik egyaránt rájöttek, mennyire gazdag a vidék néprajza, mennyi történelmi érték, természeti szépség található a szülőföld e szűk területén.

Újszerű volt, hogy a nyári táborok után együtt maradt a közösség: kiállításokat szerveztek, téli össze-jöveteleken idézte fel a kutatások élményeit, archiválta a felvételeket, jegyzeteket, rajzokat, filmeket, magnószalagokat. Az iskolában-úttörőcsapatban külön – nem mindig jó szemmel nézett – „alakulat” lett az expedíció. Annál is inkább, mert ahogy „öregedett”, az általános és középiskolások mellett „idősebb” fiatalok is együtt voltak „galgások”.

Az első néhány tábor tagjai közül többen maradtak hosszú időn át a „Galga” vonzásában, majd egy-re többen jelentkeztek – úgyannyira, hogy próbát, előkészítő táborozást kellett szervezni az „alkalmasak” kiválasztására. Végül senkit sem küldtek el ilyen ok miatt a vezetők. A megnövekedett lét-szám aztán helyhez kötötte a tábort. (1976)

Az első – a „galgások” által felfedezett és „belakott” – terület az acaújlaki Prónay kastély parkja volt, ahol évekig élvezték a helyiek (Acsa község és az újlakiak) jóindulatát, vendégszeretetét, együttműködését.

A félig romos, a téész által elhagyott épület remek hátteret adott, de a megmenntését is az expedíciónak köszönhetette. Sok újságcikket írtak a vezetők, de számtalan újságíró látogatott el egy-egy nyári táborba. Magára az épületre így nyílt képe a Lapkiadó Vállalatnak, mely megszerezte tulajdonjogát, s hozzálátott az épület renoválásához, újságíró otthon, majd szálloda kialakításához.

Ezt a lehetőséget nyújtotta – az akkor is már nagyon rossz állapotban lévő – turai Schossberger kastély is, ami szintén a Galga figyelemfelhívása nyomán került a birtokukba. Itt is hozzákezdtek a rendbetételhez és az átalakításhoz. És akkor jött a nyolcvanas évek vége, a rendszerváltás... A Lapkiadó megszűnt, a munkák félbe maradtak. Míg a turai kastély gazdátlanra vált, az acaújlaki többször gazdát cserélt. Most (2007) egy idegen tulajdona, akinek megbízásából a gyerekeket – akik csak látni akarták elődeik táborhelyét, amit számtalanszor megtettek – fegyveres őrkérgette el...

A Galga tábornak 1986-ban végleg el kellett hagynia az acaújlaki kastély parkját, mert úgymond zavarta az ott pihenni vágyókat. Az addig segítőkész Lapkiadó megváltozott... Már csak az üzlet, a kastély-szálló működtetése érdekelt.

Ekkor kezdődött el a vándorlás kora: Verseg – iskolaudvar, Püspökszilágy – katonai bázis, Jászberény – Öregerdei tábor, Acsa – iskolaudvar, Becske stb. Mindenütt szeretet és megbecsülés övezte a „galgásokat”. Legtöbbször nem csak az iskolavezetés volt partner, de a település apraja-nagyja.

Ki lehetett, lett „galgás”?

Egyrészt azok a gyerekek és felnőttek, akik valami miatt jobban érdeklődtek a szűkebb szülőföld iránt, másrészt, akik a táborban szerzett élmények alapján megszerették a sokszor nomád körülmények között dolgozó, de igazán gazdag és szerteágazó kutatómunkát végző csoport tevékenységét. Sokan egyetemistaként, felnőtt korba növe is vállalták a tábor nehézségeit, a „nyáron is kemény munkát”, ahogy valamelyik újságcikk fogalmazott. Nem a tanulmányi előmenetel, hanem az érdeklődés és a táborban, majd az évközi feldolgozó munka során kialakult pozitív attitűd számított, mely sokszor az eredményekre is így hatott vissza. Az egymásrautaltság, egy együtt végzett újszerű – sokszor fontos személyiségi kincseket előhozó – tevékenység és felelősség a táborért, az elvárt sikerért gyakran közepes gyerekeket is kiemelt.

A „kerek” évfordulókra hívott „egykorikak” nagy száma mutatja, hogy mély nyomokat hagyott a legtöbb táborozó lelkében az expedíció.

Kezdetben csak turai gyerekek jelentkeztek az expedícióba, majd egy aszódi látogatás után évekig 10 – 15 gyerek táborozott a Galgán Aszódra. Különböző pályázatok során egy-két fő volt visszatérő vendég Budapestről, Szarvasról, Bagról,

Jászládányból, Ercsiből, Jánoshalmáról, a szlovákiai Komáromból, a jugoszláviai Szabadkáról. Előfordult, hogy csatlakoztak a táborhoz helyi gyerekek, így Becskéről és Acsáról is. A nyolcvanas évek végén gyümölcsöző együttműködés alakult ki a galgahévízi iskolával ifj. Takács Pál tanár jóvoltából, ahonnan több tucat diák vált évekre a Galga expedíció tagjává.

Ugyanekkor szerveződött kapcsolat erdélyi iskolákkal, pedagógusokkal. Kezdetben Székelyudvarhelyről érkeztek vendégek, majd az 1994-ben szerveződött „testvériskola”-kapcsolat óta CSÍKSZENTIMRE diákjai és pedagógusai kapcsolódtak be a Galga munkájába. Tankó Ágnes iskolai könyvtáros mellett táborozott a Galgán Józsa Éva és Ferencz Károly iskolaigazgató is.

Munkák itthon és a táborban

A tábor előkészületei során megismertek az induló expedíció céljaival, helyszíneivel. Mindenkinek (esetenként a már itthon megalakított kutatócsoportoknak) könyvtári gyűjtőmunkát kellett végeznie, de fontos volt az elődök tevékenységének ismerete is. Ehhez rendelkezésre álltak a tábori naplók, a gazdag fotó- és filmanyag.

Különösen az első időben „próbatábort” szerveztek a mai galgahévízi víztározó helyén, mert a tábort a táborozók építették – szükség volt a szakértelemre.

A kutatást felnőtt kutatásvezető szervezte már évközből – felkészítve az ifikből (középiskolások, főiskolások) álló csoportvezetőket –, majd a táborban naponta eligazítva a csoportokat, majd este „élménybeszámolóval” ellenőrizve. A gyűjtött anyag nagy részét már a tábor folyamán regisztrálták, rendszerezték, adatokkal látták el.

Egy-egy községben a csoportok néprajzi, népművészeti, helytörténeti és természeti értékek után érdeklődtek. Tárgyakat nem, vagy alig gyűjtött a Galga, mert azok megőrzését helyben tartották célszerűnek a vezetők. (S nem volt elegendő helyük a bemutatásra, tárolásra.)

Sok esetben nem csak a csoportoknak, de minden egyes expedíciónak is saját

„naplója”, feljegyzése volt, ami a később otthoni feldolgozás során jelentőssé vált. Különösen érdekes volt egyrészt a különböző nemzetiség népművészetének összehasonlítása, majd amikor kényszerűségből a Jászságba „szorult” a tábor, a két tájegység és népcsoport kultúrájának összevetése. (Ebben konkrét segítséget kaptunk a Jász Múzeum akkori vezetőjétől, a turai származású dr. Tóth János múzeumigazgatótól és dolgozóitól.)

A kutatómunka a gyerekek számára többféle haszonnal járt:

1. megtanultak kapcsolatot teremteni számukra idegen emberekkel;
2. megismerkedtek a terület értékeivel, abból igyekeztek a legfontosabbakat különböző módon dokumentálni;
3. saját munkájukon keresztül kezdték önmaguk értékeit felismerni; társaikat a közös munka során becsülni;
4. életre szóló barátságok; szerelmek, házasságok születtek.

A tábor a nyár folyamán ugyan befejeződött, de az év során – legtöbbször – vették ki, kiállítások, „utó” táborok, kirándulások tartották fel nem csupán a „galgás szellemet”, de készítettek elő a következő évre. A kiállítások megtekintői közül többen kaptak kedvet, hogy csatlakozzanak az expedícióhoz.

Szervezeti keretek – avagy: kik segítettek?

Természetesen kezdetben vörösnnyakendős úttörőként kerekedtek az expedíció tagjai a Galga mentén, hiszen a turai úttörőcsapat és mögötte az iskola biztosított legalitást. Ugyanakkor az évenként újuló tábori jelvény egyfajta elkülönülést is jelentett. Ugyanígy – kezdetben – az egyensapka, ami igen hasznos volt a kerékpárutakon, de egyfajta összetartozás-érzést is növelt. Pásztai Péterné egy évben szitázott galgás polót készített a táborozók számára.

Több esetben fordult elő, hogy a felsőbb mozgalmi vezetők értetlenül álltak a „galga-jelenség” előtt, de mert „hasznos” jelentett számukra, előbb-utóbb támogatták az expedíciót. Voltak azonban olyanok is, akik (helyi, járási, megyei ifjúsági vezetők) működésük kezdetétől

szimpatizáltak – pl. Gólya István, Nemoda István, Tóth József. Molnár István jóvoltából a Pest megyei ifivezetőkkel alakult ki jó kapcsolat – sokszor követte 1983-tól a Galgát az ő táboruk ugyanott, ugyanazokkal az eszközökkel.

A rendszerváltás során megszűnt úttörőcsapatok nagy űrt hagytak maguk mögött. Az 1989 őszén megalakult Magyarország Felfedezői Szövetség (Rakó József elnök vezetésével) igyekezett a maga honismereti, hagyományörző, nemzeti örökségmentő gyermekprogramjába bekapcsolni a gyerekeket, fiatalokat, a gyerekek érdekében továbbra is önzetlenül dolgozni akaró felnőtteket. A Galga alapítóként csatlakozott a szervezethez, s megalakult Bag-Galgahévíz-Tura bázissal a 2. számú Galga Hagyományörző csapat Takács Pál György vezetésével. A galgások a vörös nyakendőt kék-re cserélték. Az évek során – sokszor állásváltoztatás miatt, illetve az igazságtalan politikai támadások során – ez a csapat felbomlott, de a Galga törzstagjai, a turaiak megmaradtak a Szövetségben belül.

A vezetők mindig igyekeztek támogatókat keresni a társadalomban.

Mivel jó néhány galgás gyerek szülője tagja volt a Munkásörtségnek, evidens volt – minden különösebb politikai felhang nélkül –, hogy a számukra is fontos társadalmi munkát a táborépítésben, a szállításban róják le. Szívesen vettek részt a szervezési és turisztikai feladatok megoldásában, segítségével is. Amikor a honvédség visszautasította a sátorkölcsonzést, a Munkásörségtől volt csak mód az ingyenes kölcsönzésre. A járási vezetés szívesen támogatta – az akkor már hírnevet szerzett – Galgát Az egykori vezető, Várnagy Attila egész családja elkötelezett galgás lett évekre.

Ugyanígy a turai ÁFESZ és téesz nyújtott anyagi (szállítás, ételmezés) segítséget a tábornak.

A turai iskola konyhájának több dolgozója (Polgár Józsefné, Gyenes Lászlóné, Dusa Józsefné, Györi Istvánné) önzetlenül vett részt éveken keresztül a táborban. Sokszor saját otthoni készletükkel is támogattak, de olyan is volt, hogy a tábor számára készítettek odahaza savanyúságot.

A legtöbb segítséget maguk a szülők nyújtották, akik egy-egy látogatás után maguk is beálltak Galgásnak. Így lett a tábor és mozgalom támogatója Gregus János, Tetézi István, Morvai István (akkori turai tanácselnök), Válóczy András, Urr László (Aszód), Vámos László.

A rendszerváltás után a több vállalkozó önzetlenül állt a Galga mellé. Közülük is kiemelendő Domoszlai Kálmán és Szilágyi József – Söpi (sütőiparos) és Marosvölgyi János és Kis Gábor (fuva-rozó) több éves segítségével.

Neves és érdekes események ÉVFORDULÓK

10. Nógrádkövesden – az első táborhelyen – emlékkövet avatott 1984. augusztus 4-én az emlékhely avatásán Rakó József, az Iránytű c. gyermeklap főszerkesztője

méltatta az expedíció évtizedét. Több mint kétszázan jelentek meg egykori táborozók és vezetők. Sokan elhozták családjukat is, de olyan is volt, aki most „galgás” gyermekét látogatta meg ebből az apópából.

Fercsik Mihály írásában így idézte a tábor vezetőit: „A Galga-expedícióval sokaknak adtuk meg a felfedezés örömét, s a felfedezéssel együtt erősítettük gyermekeinkben a szűkebb haza iránti szeretet őszinté, cselekvésre is képes érzését, mert útjainkon élménnyé vált a Galga menti táj, olyan lett, akár a jól szerkesztett olvasókönyv, amely betűivel örökre bevésődik az olvasni tanuló gyermek agyába és lelkébe.”

15. Már kiüzetett a tábor az acaújlaki „paradicsomból”, de a versegi iskola szívesen adott helyet. Július 27 és augusztus 5 között került sor a 15. a táborozásra – Hála a Walter-családnak. Az ünnepségen részt vett és feledhetetlen délutánt töltött a nagy vihar ellenére Maczkó Mária turai népdalénekes, a Népművészet Ifjú Mestere.

20. Becskén Erdélyből érkezett vendégek táboroztak a Galgán, akik kopjafát faragtak, amit Nógrádkövesden helyeztek el az emlékkő mellett. Az eseményen is sok egykori táborozó vett részt.

25. Az acai iskola udvarán nyílt meg július 26-án a negyedszázados tábor. A nógrádkövesdi emlékkőnél augusztus 1-én a csíkszentimreiak által hozott kopjafát leplezték le; a táborban kiállítás nyílt. Az avatót Pál Emília „harmadik galgás” szentimrei diák mondta. Köszöntötte az egybegyűlteket Gyurek László kövesdi polgármester is. A kopjafát Pásztor László a turai önkormányzat kulturális bizottságának elnöke leplezte le. A jubileum alkalmából alapított „Galgá-díjat” elsőként Dr. Asztalos István (Aszód) múzeumigazgató, Fercsik Mihály (Hévízgyörk) újságíró, Lami István (Püspökhatvan) folklórkutató, Martonné Homok Erzsébet (Verse) író, Nagy Árpád (Galgahévíz) plébános kapta.

30. Nógrádkövesden, a Galga közel gyűltek össze sokan az egykori galgások közül, s az aktuális táborozók. Többen megszólaltak tk. Rakó József a Felfedezők Országos Szövetségének elnöke is, aki több kitüntetést is átadott.

A táborhelyen az acai iskola sportcsarnokában több mint 40 tabló, sok-sok album, napló dokumentum emlékeztetett az évekre. Egy kölcsönkért videón pedig Gutyan Mihály filmjét nézhették meg az érdeklődők. Az utolsó nap estjén 30 gyermekkel díszített tortával ünnepelt a tábor.

35. Igazán családias volt az ünnepség Nógrádkövesden: kevés beszéd mellett a gyerekek szerepeltek versekkel. Itt kapott Galga-díjat Takács Pál alapító az Egyesület vezetősége elhatározásából, aki igen meghatódott, ui. sikerült valóban meglepni az átdóknak. A táborban egy szerény, egykori naplókából álló kiállítás nyílt meg.

KULCS A NÓGRÁDSÁPI ERŐDTEMPLOMHOZ

Már az első alkalommal – valamikor a hetvenes évek végén – is igen idős, törekeny embernek ismerték meg a helység papját, aki nagy szeretettel fogadta a vörösnnyakkendős gyerekeket. Az érdekelte, miért keresik fel a XV. századi kicsi templomot, mit találnak benne „elviendő” kincsnek, hogyan ismerik fel a sok évszázadot megért, kopott freskómaradványok értékét. Mesélt a templom múltjáról, a török időben lemeszelt képekről, a feltárás örömről. Meg kikerdezte a gyerekeket, mi járatban vannak itt a dombok között, amikor mások a Balatonban lubickolnak. Azután a plébánián régi könyveket mutatott, s friss vízzel kínálta a kitikkadt bicajosokat.

Így ment ez éveken keresztül, amikor egy alkalommal, csak egy lap volt a plébánia kapuján: „Galgások! A kulcs a negyedik szomszédban van. Majd oda adjátok be, ha végeztetek a templomban.” Kovács Imre plébános úr ugyan beteg lett, de a kórházból is gondolt a minden évben őt felkereső táborozókra. Ha a következő években nem volt otthon, már tudták hol keressék a kulcsot.

VENDEGLÁTÓ AZ EGYKORI TURAI KÁPLÁN

Becskén másodszor vert tábor az expedíció 1993-ban. A turaiak mellett Galgahévízről és Bagról is voltak gyerekek, s Erdélyből, ami akkor még újdonság volt – ismerve a romániai helyzetet. Már mindenki a Felfedező Szövetség kék nyakkendőjét viselte. Az első napon a falu megismerése volt a kutatócsoportok feladata. Egyszer csak a templommal ismerkedő csoport egyik tagja fut be, hogy azt kérdezi a pap, meglátogathatná-e a tábor. Már többször találkoztak a húsz év alatt a galgások egy-egy egyházi építmény megismerése során papokkal, de a táborra még egyik sem volt kíváncsi. Természetesen örömmel igent mondtak a vezetők. Egyszerű hétköznapi ruhában egy pirospozsgás férfi jelent meg a tábor bázisát jelentő kultúrotthonban. A turaiak megismerték: Czombos József, az egykori (1974 és 1980 között) Turán dolgozó káplán volt az érkező. Érdeklődve hallgatta a két évtizedes történeteket, élményeket, turai híreket.

Közben elmondta, hogy a szomszédos Bercel plébánosa, ahol szívesen megmutatja a falu templomát és a plébániát.

A programban két nap múlva kerekedett a tábor a nógrádi faluba. A híres kúriák megtekintése után kerestük fel a boltívvvel díszített, több mint százéves parókian a tisztelendő urat. Kedvesen vezette végig

az 1776-ban épült gyönyörű barokk templom az expedíciókat. Megcsodálták az oltárképet is, melyet Fáy Árpád festett 1989-ben.

Ez után le kellett ülni a hatalmas diófa alá, s vendégül látta – kit kólával, kit „fel-nőtt” üditővel – a galgásokat. Jóízű beszélgetés következett, ami mindig megismétlődik, ha épp a Galga forrásvidékén járnak az expedíciók.

MŰHELYMUNKA A MŰZEUMBAN

Dr. Tóth János, a berényi Jász Múzeum igazgatója ugyan turai, mégsem ezért lettek a galgások kedvelt vendégek a Lehel kúrtjét is őrző intézményben.

Amikor a vezetők – még a tábor előkészítése során – meglátogatták, hogy egyeztessenek a múzeumi programról, azt javasolta, hogy olyan délelőttöt válasszanak, amikor egyébként zárva az intézmény. Erre szükség is volt, hiszen minden gyereknek önálló témát, feladatot kellett vállalni a csoport kutatási területéhez kapcsolódva. Bizony töviről hegyire „átkutatták” az épületet, a kiállításokat, s olyan gazdag ismeretanyagot gyűjtöttek, hogy a tábor „sokatlatott” vezetőit is meglepte. Az igazgató úr is elégedett volt a munkával, pedig igen alaposan kifaggatták – különösen azt firtatva: mennyiben egyezik és mennyiben más a két vidék népének élete, építészete, szokásvilága. A terem-örök és a munkatársak pedig elismerően bólogattak a galgások érdeklődése, szorgos jegyzetelése, rajzolása láttán.

Ugyanígy jártunk sokszor az Aszódi Petőfi Múzeumban is, ahol dr. Asztalos István és munkatársai voltak az érdeklődő gyerekek segítségére.

KITÜNTETTÉK AZ EXPEDÍCIÓT

1999-ben egy térségi kuratórium Vankóné Dudás Juli-díjjal tüntette ki a Galga Expedíciót, melyet Galgamácsán vettek át az alapítók.

2007-ben a falvak Kultúrájáért Alapítvány Budapesten adta át az Örökség Serleg kitüntetését Takács Pál alapítónak.

GALGÁS CSALÁDOK

Kettős értelmű a fogalom. Lehetnek olyanok, akik közül az évek során mindenki vagy majdnem mindenki táborozott a Galgán, vagy közvetlen segítőjévé vált az Expedíciónak. Általában gyerek – szülő kötődést jelentett ez: a táborozó gyermek otthoni beszámolója alapján érdeklődött a szülő, s végül ott ragadt a nyári programon vagy más módon (pl. szállítás, táborépítés) évekig segítette a munkát. Ilyenek voltak pl. a Garamszegi, Tetézi, Urr (Aszód), Válóczy, Vámos, Várnagy (Gödöllő) családok. Másoknál még az alapítók munkahelyi kapcsolatai is besegítettek a gyerekeken túl a kapcsolatteremtésben (Békési, Jenei család.) Megint mások egykor galgások voltak, s gyermekeik révén kapcsolódtak be újra – sok-sok év után – az Expedíció munkájába (Abért, Gyenes család)

„Galgás” családoknak szoktuk nevezni

azokat is, akik az expedíciós táborozások során találtak egymásra, házasodtak össze. Volt, akik esküvőjén nem csak az Alapítók vettek részt, de az esküvőn szerepet vállaltak az aktuális „táborozók” is. (Surányi István – Meleg Erzsébet, Sallai Ferenc – Szilvia, Abért Zsolt – Kővágó Krisztina, Mészáros Ferenc – Seres Csilla, Kővágó Zoltán – Blaskó Livia)

Sok olyan család is van, ahol a szülők ugyan (koruknál fogva vagy más körülmény miatt) nem voltak galgások, de a család valamennyi gyermeke részt vett az Expedíción.

Végül is, röviden: mi a Galga Expedíció? Egy tájhoz (a szűkebb szülőföldhöz) kapcsolódó kutatótábornak indult gyermekek, fiatalok számára, mely az évek, évtizedek alatt mozgalommá vált először az úttörők, majd a Felfedező Szövetsége gyermekszervezetben. A korosztály játékos módszereit vetítve a komoly programokra, munkákra; nevelve a hazaszeretetre, a legalapvetőbb emberi ösztönrre, a kíváncsiságra, a tudásvágyra vált szinte önálló szervezetté – majd a rendszerváltás után teljesen önálló – nemcsak Tura és környékéhez kapcsolódó – társasággá.

GALGA DÍJ

Az Expedíció kezdeményezői a 30. évfordulón, 1998-ban alapították a GALGA DÍJ elnevezésű kitüntető címet, melyet minden alkalommal a nyári táborban adnak át az arra érdemesültnak elismerő oklevél és kupa formájában.

A Díjat olyan személyek, közösségek kaphatják, akik munkájukkal, életművükkel sokat tettek a Galga mente gazdagításáért, megismertetéséért, művészetéért, az itt élő emberek érdekében; ill. hosszú ideig kiemelkedő módon önzetlenül segítették a Galga Expedíciót.

A Díj posztumusz is adható.

Nem kaphatják meg a Díjat az Expedíció aktuális vezetői, azok családtagjai, amíg ezt a funkciót betöltik.

Az évente átadható Díjak számát és a díjazandók személyét az Alapítók (továbbiakban: Kuratóri-um) állapítják meg. A díj átadására legkésőbb a nyári kutatótáborban kerül sor.

A kitüntetettek között többségben vannak a helyi illetőségű hírességek, de olyanok is, akik munkájukkal, életükkel öregbítették a térség hírét, segítették ismertségét. Így kapta meg többek között a kitüntető címet dr. Révész Sándor sebész főorvos (Aszód), Maczkó Mária népdalénekes, a Népművészet Ifjú Mestere (Tura), néhai Gregus János, a Galga egykori alapító tagja (Tura), Kovács László rendező-operatőr (Budapest), dr. Szigeti Zoltán orvos, író (Budapest), Czombos József plébános (Bercel), Magyaráné dr. Tóth Mária gyermekorvos, elsőgalgás (Valkó), Molnár István tanár, újságíró (Budapest), Sára Sándor Kossuth-díjas filmművész (Budapest-Tura), Palya Bea énekművész (Bag-Budapest).

Szarvas László